

ÅRSREDOVISNING
2015

Svenska kyrkan
STOCKHOLMS STIFT

Innehåll

ÅRSREDOVISNING STOCKHOLMS STIFT 2015

Förvaltningsberättelse	3
Främjande av ändamål	5
Resultat och ställning	5
Målkapital	5
Flerårsöversikt	7
Väsentliga händelser under året	7
Väsentliga händelser efter årets utgång	9
Finansiella instrument	10
Framtida utveckling	10
Tillhöriga och folkmängdens utveckling i Sverige 2014–2015	11
Miljöinformation	12
Förvaltade stiftelser	13
Förslag till behandling av årets resultat	13
Resultaträkning	14
Balansräkning	15
Kassafödesanalys	16
Noter	17
Stiftstyrelsens underskrift	27
Revisionsberättelse	28

Årsredovisning 2015

Stiftsstyrelsen för Stockholms stift (252010-0138) avger härmed årsredovisning för år 2015.

Förvaltningsberättelse

INFORMATION OM SVENSKA KYRKAN

Svenska kyrkan är ett trossamfund vars grundläggande arbete utförs av drygt 1 300 församlingar runt om i Sverige, men även på många platser i utlandet. Svenska kyrkans församlingar delas in i pastorala områden av vilka det finns 13 stift. Varje stift leds av en biskop och har fått sitt namn efter biskopsätet. Stiftet är indelade i pastorat, där vart och ett omfattar ett antal församlingar. Kyrkoordningen är Svenska kyrkans regelverk.

Varje församlings grundläggande uppgift enligt kyrkoordningen är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. För varje församling finns ett kyrkoråd som är församlingens styrelse och en kyrkoherde med ansvar för ledning, samordning och tillsyn.

Uppgift och verksamhet

Stockholms stifts grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingarnas liv, främst församlingarnas gudstjänstliv, undervisning, diakoni och mission samt förvaltning. Stiftets biskop och domkapitel har särskilda uppgifter enligt kyrkoordningen, bland annat tillsyn över de som är vigda till uppdrag i kyrkan. Stiftet ska också verka för en lämplig församlings- och pastoratsindelning, tillhandahålla de resurser som behövs för att biskop och domkapitel ska utföra sina uppdrag samt förvalta prästlönetillgångarna.

Svenska kyrkan är en demokratisk organisation. I kyrkovalet som hålls vart fjärde år, tredje söndagen i september, väljs ledamöter genom direktval till kyrkofullmäktige på lokal nivå, till stiftsfullmäktige på stifts nivå och till kyrkomötet på nationell nivå. Det senaste kyrkovalet ägde rum den 15 september 2013. Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande instans.

ORGANISATION

Stiftsfullmäktige är stiftets högsta beslutande organ och sammanträder minst två gånger per år. Stiftsfullmäktige beslutar i ärenden som rör mål och riktlinjer för verksamhet, budget, bokslut, kyrkoavgift och andra viktiga ekonomiska frågor. Stiftsfullmäktige har också till uppgift att besluta om verksamhetsformer, organisation och val av ledamöter och revisorer till stiftsstyrelsen samt ledamöter till domkapitel, tillsynsorgan för präster och diakoner. Under mandatperioden 2014–2017 består Stockholms stiftsfullmäktige av 91 invalda ledamöter som representerar de 56 territoriala församlingar samt de två stiftstäckande Finska och Tyska församlingar Stockholms stift består av. Stiftsfullmäktige höll två ordinarie sammanträden i juni och november 2015.

- Stiftsfullmäktiges presidium består av tre ledamöter med Jösta Claeson (S) som ordförande. Två ordinarie sammanträden hölls i juni och november 2015.

Stiftsstyrelsen är stiftsfullmäktiges beredande och stiftets verkställande organ och har till uppgift att stödja församlingarna i deras arbete samt främja församlingarnas utveckling. Stiftsstyrelsen leder och samordnar stiftets förvaltning. I det beredande arbetet yttrar sig stiftsstyrelsen i ärenden som ska handläggas av stiftsfullmäktige och sedan verkställer de beslut fattade av stiftsfullmäktige. Stiftsstyrelsen höll sju sammanträden under 2015.

- Stiftsstyrelsen består av biskop Eva Brunne, som självskrivet ordförande, samt tolv ledamöter, med domprost Hans Ulfvebrand som ersättare för biskopen samt tolv ersättare för ledamöterna.

Stiftsstyrelsen består av biskop Eva Brunne, som självskrivnen ordförande, samt tolv ledamöter, med domprosten som ersättare för biskopen samt tolv ersättare för ledamöterna. Stiftsstyrelsen fördelar sina uppdrag på fem förberedande utskott: arbetsutskottet, verksamhetsutskottet, ekonomiutskottet, egendomsutskottet och valutskottet.

- **Arbetsutskottet** består av biskop Eva Brunne, som ordförande samt fyra ledamöter med fem ersättare. Åtta sammanträden hölls under 2015.
- **Verksamhetsutskottet** består av fem ledamöter och fem ersättare, med Roland Johansson (POSK) som ordförande. Sex sammanträden hölls under 2015.
- **Ekonomiutskottet** består av tre ledamöter och tre ersättare, med Klas Weidstam (BA) som ordförande. Åtta sammanträden hölls under 2015.
- **Egendomsutskottet** består av fem ledamöter och fem ersättare, med Inger Olsson Blomberg (BA) som ordförande. Utskottet ansvarar för förvaltning av stiftets prästlönetillgångar. Åtta sammanträden hölls under 2015 varav ett möte hölls under en exkursion.
- **Valutskottet** består av tio ledamöter, med Margaretha Herthelius (FISK) som ordförande. Inga sammanträden hölls under 2015.

DOMKAPITEL

Domkapitlet ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Sådana uppgifter är till exempel frågor om behörighet/obehörighet av präster och diakoner samt ärenden om beslutsprövning och överklaganden som första instans. Biskop Eva Brunne är ordförande och domprosten vice ordförande. En präst eller diakon väljs av präster och diakoner i stiftet samt en präst som ersättare för biskop och domprost. Övriga ledamöter väljs av stiftsfullmäktige, varav en måste vara domare. Domkapitlet har under året haft 14 sammanträden.

STIFTSKANSLI

Stiftskansliet arbetar med främjande och tillsyn av församlingsverksamheten. Biskopen är högsta ansvariga för såväl kansliet som organisationen. Kansliorganisationen består av två avdelningar, utvecklingsavdelningen och förvaltningsavdelningen, samt en stödfunktion till biskopen för ämbetsfunktioner.

Utvecklingsavdelningen ansvarar för främjandeinsatser i enlighet med kyrkoordningens föreskrifter. Förvaltningsavdelningen har övergripande ansvar för organisationen, ekonomi och juridik, domkapitelsfrågor samt förvaltningen av prästlönetillgångarna.

PERSONAL

Stiftet tillämpar Svenska kyrkans kollektivavtal. Det innebär att samtliga anställda omfattas av olika typer av försäkringar, bland annat tjänstepensionsförsäkring, sjukförsäkring och arbetsskade- och olycksfallsförsäkring. Vid sidan av detta finns även ett omställningsavtal som träder in vid uppsägning på grund av arbetsbrist och ett utvecklingsavtal som innebär rätt till fortbildning. Stiftet har därutöver upprättat olika typer av policys, till exempel för jämställdhetsarbetet. En personalhandbok finns på stiftets intranät.

Stiftsstyrelsen har för stiftsorganisationen fastställt mål för arbetsmiljön och jämställdhetsarbetet. Stiftet arbetar aktivt med mångfalds- och jämställdhetsfrågorna. Som en del i handlingsplanen för mångfald och jämställdhet har nya riktlinjer för kompetensutveckling tagits fram och en kartläggning av personalens grundkompetens har påbörjats under året. Varje nyanställd får ett personligt utformat introduktionsprogram under de två första veckorna. Därutöver erbjuds alla nyanställda att delta i ett program för ledarskapsutveckling, en fyra dagar lång utbildning under ett halvår. Skyddsronder har genomförts under året avseende den fysiska och psykosociala arbetsmiljön.

Främjande av ändamål

Hur har Stockholms stifts ändamål främjats under räkenskapsåret?

	2015		2014		2013		2012	
	MÅL	UTFÖRD	MÅL	UTFÖRD	MÅL	UTFÖRD	MÅL	UTFÖRD
Antal biskopsvisitationer	2	2	3	3	2	2	2	2
Antal pastorsadjunkter	9	9	20	16	25	21	13	17
Antal anordnade kurser	112	107	109	109	111	111	38	38
Antal anordnade arrangemang	4	4	1	1	2	2	2	2
Antal församlingar anslutna till GTP	55	55	54	54	51	52	40	44
Antal församlingar anslutna till GIP	41	41	40	40	33	33	20	21
Antal församlingar anslutna till GAS	4	4	4	4	4	4	0	0

Resultat och ställning

Årets resultat efter finansiella poster visar ett överskott på 8,3 Mkr (27,4 Mkr).

Det egna kapitalet uppgår vid årsskiftet till 244,1 Mkr (235,8 Mkr).

Stiftet har erhållit ekonomisk utjämning på totalt 34,3 Mkr (34,2 Mkr) varav 26,3 Mkr (10,4 Mkr) från prästlönetillgångarna.

Stiftet har lämnat totalt 33,9 Mkr (22,9 Mkr) i ekonomisk utjämning till församlingar och organisationer, vilket är 10 Mkr mer än under 2014.

Personalkostnaderna uppgick till 63,4 Mkr (61,3 Mkr). Medelantalet anställda har minskat till 82 (85).

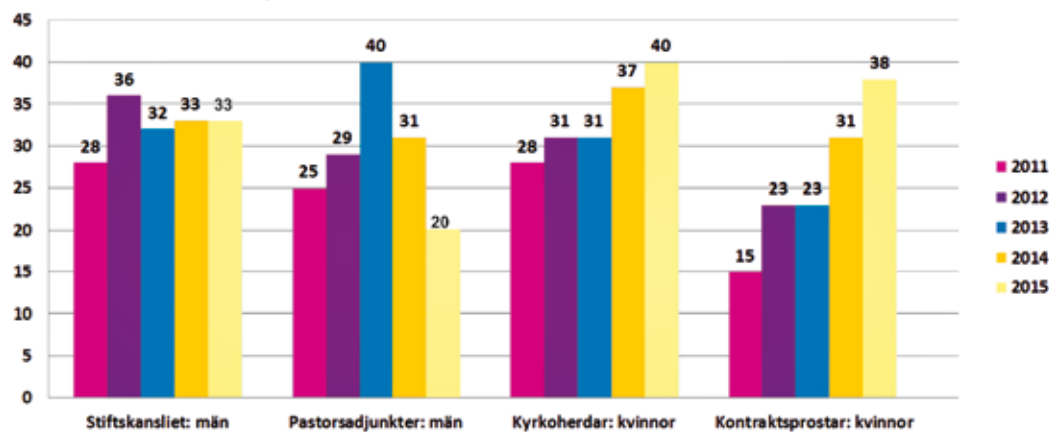
Målkapital

Stiftets mål för det egna kapitalets storlek uppgår till 70 Mkr. Stiftets egna kapital överstiger fastställt målkapital med 174 Mkr.

Stiftsorganisationen ur ett kvantitativt jämställdhetsperspektiv

Per 2015-12-31			
Kategori	Totalt	Kvinnor (%)	Män (%)
Stiftsfullmäktige	140	68 (49%)	72 (51%)
Stiftstyrelsen inkl ersättare	26	12 (46%)	14 (54%)
Arbetsutskottet	10	4 (40%)	6 (60%)
Egendomsutskottet	10	6 (60%)	4 (40%)
Ekonomiutskottet	6	2 (34%)	4 (66%)
Verksamhetsutskottet	10	4 (40%)	6 (60%)
Valutskottet	11	8 (73%)	3 (27%)
Domkapitlet	13	8 (62%)	5 (38%)
Stiftskansliets personal:			
Anställda alla anställningsformer exkl pastorsadjunkter	79	53 (67%)	26 (33%)
Pastorsadjunkter	10	8 (80%)	2 (20%)
Chefer med personalansvar	2	1	1
Ledningsgruppen	3	2	1
I stiftets församlingar			
December 2015			
Kyrkoherdar	55	22 (40%)	33 (60%)
Kontraktsprostar	13	5 (38%)	8 (62%)

Utveckling 2011-2015 % andel underrepresenterat kön

Flerårsöversikt

Allmänna förutsättningar	2015	2014	2013	2012	2011
Tillhöriga per den 31 december (antal)	1 037 481	1 044 269	1 049 066	1 057 394	1 063 024
Tillhöriga per den 31 december (andel av invånarna, %)	53 %	54 %	56 %	57 %	58 %
Kyrkoavgift %	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Medelantalet anställda	82	85	82	75	73

Resultat (tkr) *	2015	2014	2013	2012	2011
Verksamhetens intäkter **	135 858	133 837	176 517	125 926	130 663
Verksamhetens resultat **	-4 993	15 753	53 322	16 605	13 723
Resultat från finansiella investeringar	13 545	11 612	6 482	4 406	5 516
Bokslutsdispositioner	-158	-127	0	0	0
Skatt på näringsverksamhet	-102	-84	-79	0	0
Årets resultat *	8 292	27 154	59 725	21 011	19 239
Kyrkoavgift (tkr)	83 982	81 847	78 236	75 676	77 157
- varav slutavräkning (tkr)	4 075	3 791	2 403	1 412	3 727
Personalkostnader/verksamhetens intäkter (%)	47 %	46 %	33 %	38 %	42 %
Av- och nedskrivningar/verksamhetens intäkter (%)	0,4 %	0,5 %	0,5 %	1,0 %	1,0 %

Ekonomisk ställning	2015	2014	2013	2012	2011
Fastställt mål för det egna kapitalets storlek (tkr)	70 000	70 000	70 000	60 000	60 000
Eget kapital (tkr)	244 136	235 844	208 271	148 965	127 954
Soliditet (%)	90 %	91 %	88 %	88 %	86 %
Värdesäkring av eget kapital (%)	4 %	13 %	40 %	16 %	18 %
Likviditet (%)	148 %	312 %	211 %	239 %	252 %

* Stiftet har, i enlighet med reglerna i K3, valt att inte räkna om uppgifterna under resultat för åren 2011–2012.

** Reavinsten vid försäljning av Grånge stiftsgård ingår med 47,4 Mkr år 2013

Definitioner

Kyrkoavgift (%) – Anges i procent av den kommunalt beskattningsbara inkomsten.

Varav slutavräkning – För förklaring se redovisningsprinciper.

Personalkostnader/verksamhetsintäkter (%) – Uppgiften beräknas som resultaträkningens personalkostnader dividerat med resultaträkningens summa verksamhetens intäkter.

Av- och nedskrivningar/verksamhetens intäkter (%) – Uppgiften beräknas som resultaträkningens av- och nedskrivningar av anläggningstillgångar dividerat med resultaträkningens summa verksamhetens intäkter.

Soliditet (%) – Uppgiften beräknas som utgående eget kapital dividerat med balansomslutningen (totala tillgångar i balansräkningen).

Värdesäkring av eget kapital (%) – Uppgiften beräknas som årets resultat dividerat med ingående eget kapital.

Likviditet (%) – Uppgiften beräknas som utgående omsättningstillgångar dividerat med kortfristiga skulder.

Väsentliga händelser under året

STIFTSFULLMÄKTIGE beslutade att behålla kyrkoavgiften på 3 öre som gällt sedan 1996 under 2015 men att sänka avgiften till 2,5 öre under 2016.

Under året har stiftsfullmäktiges mål varit att genomföra informationsinsatser vid stiftsfullmäktiges sammanträden för att bredda kunskapen om stiftets verksamhetsområden inom främjande, tillsyn och förvaltning. Det har bland annat skett via öppna frågestunder, där ledamöter och ersättare kunde ställa frågor om verksamheten till inbjudna representanter från olika personalgrupper. Under året har information lämnats om utredningen ”Gemensamt ansvar” och om Mötesplats Stockholm.

Stiftsfullmäktige har under året fastställt slutrapporten gällande utredning av Mötesplats Stockholm med inriktningsbeslut att förvärva fastigheten Orgelpipan 5. Vidare har stiftsfullmäktige fattat beslut om att sälja fastigheten Atlas 6.

Stiftsfullmäktige har under året besvarat en motion angående:

- Svenska kyrkans hållning gentemot islam.

STIFTSSTYRELSEN

Stiftsstyrelsen har under året fattat beslut om utdelningar av medel i form av verksamhetsbidrag, organisationsbidrag, projektbidrag och kyrkobyggnadsbidrag. Därutöver har stiftsstyrelsen fattat beslut om fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning. Inom ramen för riktat församlingsbidrag har bidrag delats ut till projekt inom GUDM och administrativ samverkan. Stiftsstyrelsen har också ställt sig positiv till projekt inom ramen för den nationella satsningen Dela tro – dela liv.

Till internationell diakoni har stiftsstyrelsen lämnat bidrag om totalt 840 tkr fördelat på långsiktiga satsningar och insatser för människor på flykt. Bidrag har lämnats till arbete för jordbruksutveckling och hållbar försörjning i Etiopien, stöd till arbetet mot könsstympning i Tanzania samt arbetet med stöd till flyktingar. Vidare ges ett fortsatt stöd till Augusta Victoriasjukhuset i Jerusalem.

Under året har stiftsstyrelsen behandlat och avgivit fyra remissyttranden/svar till kyrkostyrelsen avseende:

- Ny fördelningsmodell för kyrkoantikvarisk ersättning.
- Förslag till ny handbok för arbetet med kyrkoantikvarisk ersättning.
- Dokumentet ”Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Ekuemeniakyrkan”.
- Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystemet.

Stiftsstyrelsen har också avgivit svar till Riksantikvarieämbetets remiss angående översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena.

Vidare har stiftsstyrelsen lämnat synpunkter på promemorior från kyrkokansliet gällande kontrakten – en mer flexibel lösning, ändringarna i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val med mera, samt följer av riksdagens beslut om upphörande av folkbokföring på församling.

Stiftsstyrelsen har tagit del av ett antal slutrapporter gällande projekt som stiftsstyrelsen tidigare inrättat:

- Riktlinjer för större möten anordnade av Stockholms stift
- Rapport över samtal med församlingar i Stockholms innerstad angående framtida strukturförändringar
- Rapport angående utvärdering av administrativa stödfunktioner inom Södermalms kontrakt
- Utredning om stiftslevererad servicebyråfunktion
- Projektrapport angående barnkonsekvensanalys
- Projektrapport angående studie kring begravningsstradition i förändring
- Utredning angående förtroendevaldas deltagande i arrangemang av kyrklig art
- Slutrapport angående Mötesplats Stockholm
- Slutrapport angående en central stiftelsebyrå i Stockholms stift
- Rapport och utvärdering av förvaltningstillsyn

Stiftsstyrelsen har under året prioriterat om i verksamheter och under hösten 2015 finansierat arbete med och kring samordningen av nyanlända flyktingar. Arbetet med upprättandet av en stiftsinstruktion har påbörjats under året och utbildningar har hållits inom miljö- och hållbarhetsarbetet i syfte att miljödiplomera stiftskansliet under våren 2016. Samtal har också förts i styrelsen angående prioriterade områden 2016 och framåt.

Stiftsstyrelsen har till uppgift enligt kyrkoordningen att bedriva förvaltningstillsyn av församlingarnas förvaltning. Under året har ett koncept arbetats fram och en pilotvisitation skett i Södertörns kontrakt.

Stiftsstyrelsen har också under året tecknat samarbetsavtal med Svenska kyrkans nationella nivå angående anslutning till gemensamma administrativa system inom ekonomi- och personaladministration.

Stiftsstyrelsen genomförde en studieresa tillsammans med domkapitlet till Jerusalem under slutet av april månad.

DOMKAPITLET

Stiftet ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och pastorat. Utöver tillsynen över församlinglivet ingår bland annat biskopens och domkapitlets granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften. Därutöver prövar domkapitlet behörigheten av sökande samt avger yttranden innan någon anställs som präst eller diakon. Domkapitlet ansvarar också för utfärdande av församlingsinstruktioner och är överprövningsinstans i vissa frågor enligt kyrkoordningen.

I oktober 2015 deltog domkapitlets ledamöter i en halvdags seminarium om domkapitlets roll vid kyrkoherderekryteringar. Psykoterapeut och handledare Fredrik Lundh ledde ett samtal kring utmaningar och verktyg vid rekryteringar, följt av stiftskansliets team Ledarskap som fokuserade på det interna långsiktiga arbetet i dessa frågor, till exempel stödet till församlingar. I slutet av oktober ägde fyllnadsval till domkapitlet rum för att utse ersättare till biskopen och domprosten för återstående mandatperioden. I anslutning till valet, som en agendapunkt där både röstberättigade och icke röstberättigade kunde närvara, deltog Mona Sahlin, nationell samordnare mot våldsbejakande terrorism och Martin Valfridsson, nationell samordnare för arbetet med utsatta EES-medborgare som tillfälligt vistas i Sverige.

Vad gäller domkapitlets löpande arbete, uppgick antalet diarieförda ärenden år 2015 till 302 stycken, vilket är en ökning med 59 ärenden i förhållande till 2014. Domkapitlet behandlade 19 tillsynsärenden, varav nio anmälningsärenden gällde präster, inga anmälningsärenden diakoner. Det noteras att antalet ärenden där begravningsfrågor varit i fokus ökat under året. Antalet kyrkoherderekryteringar under 2015 fortsatte att avta jämfört med det stora antalet 2013. Två representanter från domkapitlet var involverade i rekryteringsprocessen av totalt fyra kyrkoherdar, varav en inte kom till avslut. Det innebar hälften så många som 2014. Två nya kyrkoherdar, med endast en intern sökande vardera, tillsattes vidare. Likaså fick två församlingar årslånga vikariat på kyrkoherdeposterna i avvaktan på ordinarie rekryteringsförfarande under 2016.

Stiftsstyrelsen har huvudansvaret för förvaltningstillsyn och en modell har tagits fram där en första pilot ägde rum i Södertörns kontrakt under hösten. Parallellt fortsätter domkapitlet att, utifrån initierade ärenden, överlämna utestående frågor med bäring på det utökade tillsynsansvaret över förvaltningen till ett team på stiftskansliet att följa upp, som till exempel protokollskrivning och sammanträdesteknik.

Under året utfärdades totalt 26 stycken församlingsinstruktioner att jämföra med fyra under 2014. Sista tidpunkten för inlämnande av församlingsinstruktion, inföll i mitten av 2015. Ett fåtal församlingar har inte inkommit inom ramen för beviljade dispenser 2015 och resterande församlingar/pastorat har beviljats dispenser som förfaller under i huvudsak första halvåret 2016.

Väsentliga händelser efter årets utgång

Inom ramen för Mötesplats Stockholm har styrgruppen beslutat att stiftet ska arbeta vidare med tänkbara lösningar kring fastigheten Orgelpipan 5 och vid S:ta Clara kyrka. I enlighet med den slutrapport som lades fram under året har samtal förts med Stockholms stad om ett förvärv av fastigheten. Värderingsutlåtande har också inhämtats. Under första kvartalet 2016 beräknas förhandlingar ske med staden och fastighetsborgarrådet.

Stiftsstyrelsen har beslutat att inrätta en servicebyrå som erbjuder volymtjänster inom ekonomi och personaladministration. En chef för servicebyrån har anställts och tillträder i mars 2016. Servicebyråns första kund för drift av ekonomi och lön är redan i gång från årsskiftet. Främjandedelen beträffande införandena kommer att förstärkas med ytterligare resurser inom ekonomi och personal.

Finansiella instrument

Stiftet gör regelbundet en översyn av sina riktlinjer för finansiella instrument. Gällande finanspolicy antogs av stiftsfullmäktige i juni 2011 riktlinjer för Stockholms stifts, och prästlönetillgångars kapitalförvaltning samt etiska kriterier för placeringsval, avkastningsmål samt regler för portföljsammansättning. De etiska kriterierna justerades under 2011 och följer de som gäller på nationell nivå.

Enligt finanspolicyn ska normalläget i portföljerna vara 30 procent svenska aktier, 30 procent utländska aktier, 30 procent svenska räntebärande papper och 10 procent alternativa placeringar och förvaltarnas resultat och ersättning ska vara kopplade till särskilda jämförelseindex.

Sedan 1 oktober 2012, till följd av den senaste upphandlingen, sköter Cliens Kapitalförvaltning AB och Lancelot Asset Management AB stiftets kapitalförvaltning diskretionärt. Swedbank AB ansvarar för de likvida bankmedlen. Vid utgången av 2015 hade den långfristiga värdepappersportföljen ett bokfört värde på 217,9 Mkr (175,7 Mkr).

Marknadsvärdet på portföljen var 272,7 Mkr (212,2 Mkr) varav svenska aktier 93,6 Mkr (70,7 Mkr), utländska aktier 88,8 Mkr (71,7 Mkr), räntebärande papper 47,9 Mkr (44,3 Mkr), alternativa placeringar 9,9 Mkr (13,3 Mkr) och likvida medel 32,3 Mkr (11,6 Mkr). Screening av portföljerna har gjorts vår och höst av GES Investment Services AB.

Stiftet investerade i en hyresfastighet i Gamla Stan år 2003 med ett anskaffningsvärde på 17,4 Mkr för att sprida risktagandet i portföljen av finansiella tillgångar. Fastigheten förvaltas av Fastighetsägarna Stockholm AB och, efter en nyligen utförd värdering, har ett uppskattat marknadsvärde på 36 Mkr. Stiftsstyrelsen beslutade under 2015 att sälja fastigheten under 2016.

Framtida utveckling

	Plan 2018	Plan 2017	2016	2015	Förändring mellan 2015 och 2016 (%)
Kyrkoavgift	79 314	75 930	71 315	83 982	-15,1 %

Stiftet följer löpande prognoser gällande utvecklingen av kyrkoavgiften. För 2016 är kyrkoavgiften preliminärt förskottat till 67,9 Mkr (79,9 Mkr) efter sänkningen till 2,5 öre. Tillkommer gör dock slutavräkningen för 2015 på 3,4 Mkr (4,1 Mkr) varav siffran ovan.

Sveriges kommuner och landsting, SKL, indikerar i den senaste skatteunderlagsprognosen från december 2015, som sträcker sig fram till inkomstår 2019, att kyrkoavgiftsintäkten kommer att öka med 5,0 procent 2017 jämfört med 2016, 6,1 procent 2018 jämfört med 2017 och 1,9 procent 2019 jämfört med 2018.

SKLs prognos påverkar kyrkoavgiften positivt 2018 trots en nedräkning av skatteunderlaget för 2015. Detta beror på att utträdesfrekvensen minskade något oväntat vid senaste årsskiftet. Under 2016 beräknas tillhörigheten minska med cirka en procent. Andelen kyrkotillhöriga i stiftet beräknas i slutet av 2016 till 52 procent.

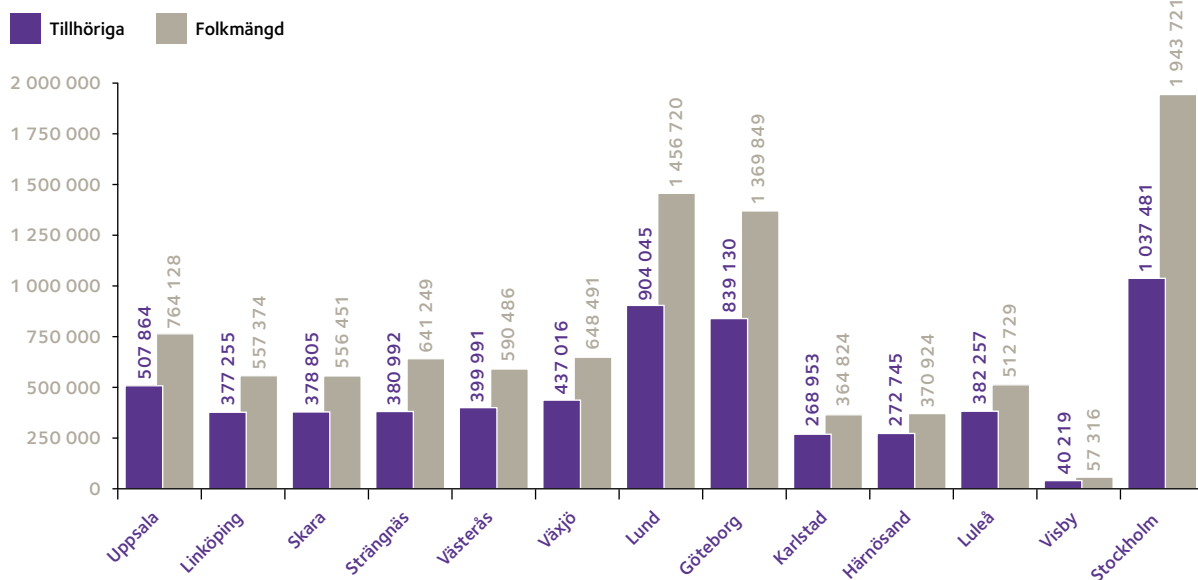
Antalet tillhöriga i Stockholms stift minskar i en lägre takt än övriga landet, främst på grund av ett relativt stadigt flyttnetto och ett födelseöverskott. Enligt medlemsprognos 2010–2019 för Stockholms stift (ett samarbete mellan Svenska kyrkans analysenhet och Statisticon AB) kommer andelen tillhöriga inom Svenska kyrkan att ha sjunkit till 50 procent av stiftets invånare år 2019.

Tillhöriga och folkmängdens utveckling i Sverige 2014–2015

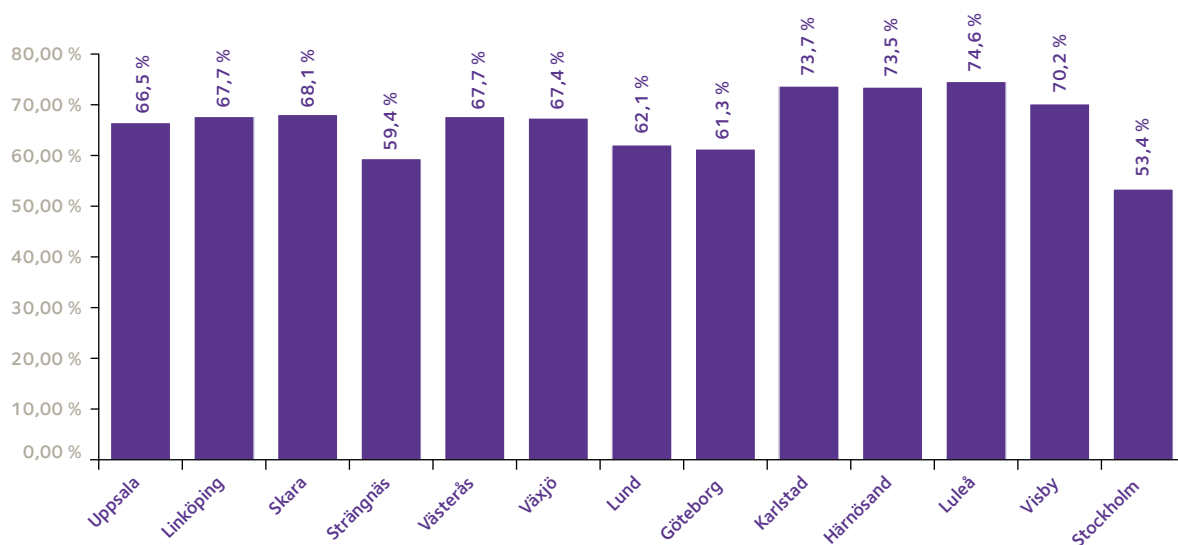
Stift	TILLHÖRIGA			FOLKMÄNGD		
	31 dec 2015	31 dec 2014	Skillnad	31 dec 2015	31 dec 2014	Skillnad
Uppsala	507 864	512 806	-0,96 %	764 128	755 873	1,09 %
Linköping	377 255	382 156	-1,28 %	557 374	553 558	0,69 %
Skara	378 805	383 135	-1,13 %	556 451	552 221	0,77 %
Strängnäs	380 992	385 861	-1,26 %	641 249	634 922	1,00 %
Västerås	399 991	405 821	-1,44 %	590 486	586 076	0,75 %
Växjö	437 016	442 449	-1,23 %	648 491	642 263	0,97 %
Lund	904 045	912 984	-0,98 %	1 456 720	1 443 065	0,95 %
Göteborg	839 130	847 659	-1,01 %	1 369 849	1 356 915	0,95 %
Karlstad	268 953	272 429	-1,28 %	364 824	363 089	0,48 %
Härnösand	272 745	276 990	-1,53 %	370 924	369 826	0,30 %
Luleå	382 257	387 182	-1,27 %	512 729	512 349	0,07 %
Visby	40 219	40 998	-1,90 %	57 316	57 255	0,11 %
Stockholm	1 037 481	1 044 269	-0,65 %	1 943 721	1 919 943	1,24 %
Total	6 226 753	6 294 739	-1,08 %	9 834 262	9 747 355	0,89 %

Stift	ANDEL AV ALLA MEDLEMMAR			ANDEL AV HELA FOLKMÄNGDEN			MEDLEMMARS ANDEL AV FOLKMÄNGDEN 31 dec 2015
	31 dec 2015	31 dec 2014	Skillnad	31 dec 2015	31 dec 2014	Skillnad	
Uppsala	8,16 %	8,15 %	0,01 %	7,77 %	7,75 %	0,02 %	66,46 %
Linköping	6,06 %	6,07 %	-0,01 %	5,67 %	5,68 %	-0,01 %	67,68 %
Skara	6,08 %	6,09 %	0,00 %	5,66 %	5,67 %	-0,01 %	68,08 %
Strängnäs	6,12 %	6,13 %	-0,01 %	6,52 %	6,51 %	0,01 %	59,41 %
Västerås	6,42 %	6,45 %	-0,02 %	6,00 %	6,01 %	-0,01 %	67,74 %
Växjö	7,02 %	7,03 %	-0,01 %	6,59 %	6,59 %	0,01 %	67,39 %
Lund	14,52 %	14,50 %	0,01 %	14,81 %	14,80 %	0,01 %	62,06 %
Göteborg	13,48 %	13,47 %	0,01 %	13,93 %	13,92 %	0,01 %	61,26 %
Karlstad	4,32 %	4,33 %	-0,01 %	3,71 %	3,73 %	-0,02 %	73,72 %
Härnösand	4,38 %	4,40 %	-0,02 %	3,77 %	3,79 %	-0,02 %	73,53 %
Luleå	6,14 %	6,15 %	-0,01 %	5,21 %	5,26 %	-0,04 %	74,55 %
Visby	0,65 %	0,65 %	-0,01 %	0,58 %	0,59 %	0,00 %	70,17 %
Stockholm	16,66 %	16,59 %	0,07 %	19,76 %	19,70 %	0,07 %	53,38 %
Total	100,00 %	100,00 %	0,00 %	100,00 %	100,00 %	0,00 %	63,32 %

TILLHÖRIGA OCH FOLKMÄNGD PER STIFT

TILLHÖRIGA SOM ANDEL AV FOLKMÄNGDEN PER STIFT

Miljöinformation

Stiftet bedriver inte någon, enligt miljöbalken, tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet.

Stiftskansliets lokaler blev under våren 2009 miljöcertifierade enligt Svenska kyrkans miljödiplomering steg 1. Stiftets miljögrupp fortsätter att arbeta aktivt mot nästa nivå och en reviderad diplomering planeras till våren 2016. Stiftsorganisationen har köpt andelar i Kyrkvinden motsvarande stiftets årsförbrukning.

Prästlönetillgångarna, skogsförvaltningen, är sedan 2001 FSC®-certifierad. FSC® är en förkortning för Forest Stewardship Council®, en oberoende internationell skogscertifieringsstandard. Det som särskilt utmärker FSC®-standarden är att den på ett unikt sätt uppmuntrar till ett miljöanpassat, samhällsnyttigt och ekonomiskt livskraftigt bruk av världens skogar. Att vara en FSC®-certifierad skogsförvaltning innebär inte bara ett ansvarstagande nationellt utan står kanske i högre grad för en internationell solidaritetshandling.

Förvaltade stiftelser

Stockholms stift förvaltar för närvarande tolv stiftelser med ett totalt utgående eget kapital om 76 220 tkr (75 795 tkr) enligt nedan.

Stiftelse	EGET KAPITAL					UTDELNING				
	2015	2014	2013	2012	2011	2015	2014	2013	2012	2011
Augusta Ramsays stiftelse för välgörande ändamål	1 881	1 836	1 820	1 801	1 773	122	117	54	86	0
Stockholms stifts stiftelse för behövande präster med flera	1 094	1 030	986	927	897	15	30	15	33	63
Stockholms stifts stiftelse för behövande	1 884	1 874	1 931	1 836	1 800	136	207	14	84	14
Soopska stiftelsen	2 301	2 277	2 217	2 231	2 201	149	105	144	112	30
Fredrik Thalins stiftelse	16 336	16 214	16 356	15 717	15 537	1 255	1 413	953	953	433
Elin och Ale Sahlins stiftelse	2 811	2 775	2 755	2 694	2 658	195	189	173	156	68
Hulda Björklunds stiftelse	1 233	1 227	1 227	1 221	1 216	34	34	36	30	20
Lorentz stiftelse för Runö kyrka i Estland	14	18	21	27	33	0	0	0	0	0
Stiftelsen Gustaf Vasagården	32 968	32 983	33 312	34 093	32 881	1 200	1 400	1 950	1 529	0
Stiftelsen Gösta och Aino Höks Stipendiefond	5 013	4 878	6 018	5 813	1 843	0	1 366	0	0	0
Biskop Helge Ljungbergs Stipendiefond	437	436	872	857	745	0	434	0	0	0
Stiftelsen för Teologisk utbildning och forskning	10 247	10 247	11 961	11 637	11 548	524	524	0	0	0
	76 220	75 795	79 476	78 854	73 132	3 629	5 819	3 339	2 983	628

Stiftelse	RESULTAT - NETTO AVKASTNING					UTDELNING - % AVKASTNING					Snitt 5 år
	2015	2014	2013	2012	2011	2015	2014	2013	2012	2011	
Augusta Ramsays stiftelse för välgörande ändamål	167	133	73	114	104	73 %	88 %	74 %	75 %	0 %	62 %
Stockholms stifts stiftelse för behövande präster med flera	79	75	74	64	57	19 %	40 %	20 %	52 %	111 %	48 %
Stockholms stifts stiftelse för behövande	146	150	108	120	108	93 %	138 %	13 %	70 %	13 %	65 %
Soopska stiftelsen	172	165	131	143	129	86 %	64 %	110 %	78 %	23 %	72 %
Fredrik Thalins stiftelse	1 377	1 338	1 327	1 164	1 068	91 %	106 %	72 %	82 %	41 %	78 %
Elin och Ale Sahlins stiftelse	230	221	221	193	176	84 %	86 %	78 %	81 %	39 %	74 %
Hulda Björklunds stiftelse	40	38	39	35	35	85 %	89 %	92 %	86 %	57 %	82 %
Lorentz stiftelse för Runö kyrka i Estland	-4	-4	-6	-6	-3	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Stiftelsen Gustaf Vasagården	1 185	1 326	1 169	1 157	1 133	101 %	106 %	167 %	132 %	0 %	101 %
Stiftelsen Gösta och Aino Höks Stipendiefond	135	267	205	468	703	0 %	512 %	0 %	0 %	0 %	102 %
Stiftelsen Biskop Helge Ljungbergs Stipendiefond	1	14	16	0	7	0 %	3 100 %	0 %	0 %	0 %	620 %
Stiftelsen för Teologisk utbildning och forskning	368	305	324	120	220	142 %	172 %	0 %	0 %	0 %	63 %
	3 896	4 028	3 681	3 572	3 737	93 %	144 %	91 %	84 %	17 %	

För samtliga stiftelser har förvaltningsavtal upprättats med Kammarkollegiets fondbyrå som placerar medlen i Kammarkollegiets aktie- och räntekonsortium.

Förslag till behandling av årets resultat

Årets resultat är ett överskott på 8,3 Mkr (27,2 Mkr). Stiftsstyrelsen föreslår stiftsfullmäktige att årets överskott överförs till balanserat resultat.

Resultaträkning

	tkr	Not	2015	2014
		1, 2, 3		
Verksamhetens intäkter				
Kyrkoavgift			83 982	81 847
Erhållen inomkyrklig utjämnung		4	34 341	34 168
Erhållna gåvor		5	16	4
Erhållna bidrag		6	5 691	6 417
Nettoomsättning		7, 9	7 866	6 977
Övriga verksamhetsintäkter		8	3 961	4 424
Summa verksamhetens intäkter			135 858	133 837
Verksamhetens kostnader				
Lämnad inomkyrklig utjämnung		4	-33 918	-22 903
Övriga externa kostnader		9, 10, 11	-42 855	-33 307
Personalkostnader		12	-63 473	-61 269
Av- och nedskrivning av materiella anläggningstillgångar		17, 19	-604	-605
Summa verksamhetens kostnader			-140 850	-118 084
Verksamhetens resultat			-4 993	15 753
Resultat från finansiella investeringar		13		
Resultat från finansiella anläggningstillgångar			13 060	11 288
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			488	336
Räntekostnader och liknande resultatposter			-4	-12
Summa resultat från finansiella investeringar			13 545	11 612
Resultat efter finansiella poster			8 552	27 366
Bokslutsdispositioner		14	-158	-127
Skatt på näringsverksamhet		15	-102	-84
ÅRETS RESULTAT			8 292	27 154

Balansräkning

	tkr	Not	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR		1, 2, 3		
Anläggningstillgångar		16		
Materiella anläggningstillgångar				
Byggnader och mark		17, 18	14 914	15 350
Inventarier, verktyg och installationer		19	481	648
			15 395	15 998
Finansiella anläggningstillgångar				
Långfristiga värdepappersinnehav		13, 20	217 895	175 736
			217 895	175 736
Summa anläggningstillgångar			233 289	191 735
Omsättningstillgångar				
Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar			2 395	4 269
Fordringar hos närstående			1 160	0
Skattefordran			1 133	1 103
Övriga fordringar			2 272	4 321
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		21	10 180	9 541
Summa kortfristiga fordringar			17 140	19 233
Kortfristiga placeringar		20	0	30 014
Kassa och bank		22	19 957	17 877
Summa omsättningstillgångar			37 098	67 124
SUMMA TILLGÅNGAR			270 387	258 859
EGET KAPITAL OCH SKULDER				
Eget kapital		23		
Balanserat resultat			235 844	208 690
Årets resultat			8 292	27 154
Summa eget kapital			244 136	235 844
Obeskattade reserver		24	286	127
Avsättningar		25	828	1 356
Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder			3 982	3 809
Övriga skulder			5 850	5 456
Villkorade bidrag		26, 27	611	643
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		28	14 694	11 622
Summa kortfristiga skulder			25 138	21 531
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER			270 387	258 859
Ställda säkerheter			Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		3, 29	53 552	61 456

Kassaflödesanalys

	tkr	2015	2014
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		8 552	27 366
<i>Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet</i>			
Av- och nedskrivningar		603	605
Ökning/minskning av avsättningar		-528	42
Resultat vid försäljning av anläggningstillgångar		-9 316	-7 902
		-688	20 111
Betald inkomstskatt avseende näringsverksamhet		1 043	-84
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		355	20 027
<i>Kassaflöde från förändring av rörelsekapital</i>			
Minskning/ökning av kortfristiga fordringar		948	-7 544
Ökning/minskning av kortfristiga skulder		3 606	-4 486
Kassaflöde från förändring av rörelsekapital		4 554	-12 030
Kassaflöde från den löpande verksamheten		4 909	7 997
Investeringsverksamheten			
Förvärv/tillverkning av materiella anläggningstillgångar		0	-504
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar		-84 579	-50 549
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		51 736	47 724
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-32 843	-3 329
Årets kassaflöde		-27 934	4 668
Likvida medel vid årets början		47 891	43 223
Likvida medel vid årets slut		19 957	47 891
		2015	2014
Specifikation av likvida medel vid årets slut			
Kassa och bank		19 957	17 877
Kortfristiga placeringar		0	30 014
Belopp vid årets slut		19 957	47 891

Noter

NOT 1 – Redovisnings- och värderingsprinciper

Stiftets årsredovisning har upprättats enligt årsredovisningslagens (1995:1554) och Bokföringsnämndens BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Vidare tillämpas rekommendationer utgivna av Svenska kyrkans redovisningskommitté (KRED). Redovisningsprinciperna är oförändrade i jämförelse med föregående år om inget annat anges.

BELOPP

Samtliga belopp är angivna i tusentals kronor (tkr) om inte annat anges. Beloppen inom parentes anger föregående års värden.

INTÄKTSREDOVISNING

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas och som är för egen räkning. Som för egen räkning inkluderas även medel där avsikten är att de helt eller delvis ska fördelas till andra juridiska personer men där fördelning grundas på beslut inom stiftet.

Kyrkoavgift

Svenska kyrkans huvudintäkt utgörs av kyrkoavgiften. I enlighet med lag om avgift till registrerat trossamfund får Svenska kyrkan statlig hjälp med uppbörd, taxering och indrivning av kyrkoavgiftsmedlen. Det slutliga utfallet av kyrkans avgiftsunderlag erhålls först två år efter avgiftsgrundande år och därför är Svenska kyrkan berättigad att uppbära ett förskott från staten, fördelat med en tolfedel per månad. Samtidigt med utbetalningen av förskottet sker en avräkning av det slutliga avgiftsunderlaget två år tillbaka. Kyrkoavgiften intäktsredovisas i takt med utbetalningarna från staten.

Erhållen inomkyrklig utjämning

Inom Svenska kyrkan finns ett utjämningsssystem där Svenska kyrkans nationella nivå omfördelar medel mellan trossamfundets organisatoriska delar. Inom ramen för utjämningsystemet tilldelas stiftet årligen medel för viss basverksamhet inom stiftet (stiftsbidrag). Det beslutade stiftsbidraget kan erhållas dels via utbetalning från nationella nivån, dels i form av så kallad särskild utjämningsavgift från de stiftsvis förvaltade prästlönetillgångarna. Stiftsbidrag och särskild utjämningsavgift intäktsförs det år de avser.

Utöver den utjämning som regleras inom ramen för kyrkoordningen kan Svenska kyrkans högsta beslutande organ, kyrkomötet, besluta om att, av nationella nivåns kapital fördela medel till regional och lokal nivå. Besluten är vanligtvis förenade med villkor. Intäktsredovisning sker då enligt de generella principerna för bidrag i K3, se nedan.

Erhållna gåvor, bidrag och offentliga bidrag

Erhållna gåvor redovisas som intäkt i den period de har mottagits. Bidrag och offentliga bidrag intäktsredovisas efter hand som villkor som är förknippade med bidragen uppfylls. Bidrag till anläggningstillgångar har reducerat anskaffningsvärdet på anläggningstillgångarna.

Nettoomsättning

Intäkt av varor och tjänster redovisas normalt vid försäljningstillfället.

LÄMNAD INOMKYRKLIG UTJÄMNING OCH LÄMNADE ÖVRIGA BIDRAG

Stiftet utgör en länk i det inomkyrkliga utjämningsystemet som beskrivs under Erhållen inomkyrklig utjämning ovan. Såväl lämnad inomkyrklig utjämning som övriga lämnade bidrag skuldförs normalt när beslut om bidrag fattas såvida det inte av beslutet framgår att bidraget ska finansieras med kommande års intäkter. I det senare fallet skuldförs bidraget först under det finansieringsår som anges i beslutet. Beslutade, ej skuldförda, lämnade bidrag redovisas som ansvarsförbindelse.

LEASING

All leasing, både när Stockholms stift är leasetagare och leasegivare redovisas som operationell leasing, det vill säga leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som intäkt/kostnad linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i noten är redovisade i nominella belopp. Med leasingperiod avses den period som leasetagare har avtalat att leasa en tillgång.

INKOMSTSKATT

Stiftens inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

I den mån stiftet bedriver näringsverksamhet är huvudregeln att näringsverksamheten är skattepliktig. Näringsverksamhet kan undantas från skatteplikt om den har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är hävdvunnen finansieringskälla. Även normalt sett skattepliktig näringsverksamhet kan i vissa fall undantas från beskattning om huvudsaklighetsprincipen är tillämplig.

Vid fastighetsinnehav kan fastighetsinkomsten undantas från beskattning om fastigheten till mer än 50 % används för att främja det allmännyttiga ändamålet alternativt att hyresinkomsterna har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet.

Stiftet är befriad från inkomstskatt i sin ideella verksamhet eftersom den uppfyller kraven som samhällsnyttig enligt skattelagstiftningen.

MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

I stiftet finns materiella anläggningstillgångar redovisade enligt två olika definitioner i K3:

Som grundregel gäller att en materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar/kassaflöde).

För ideell sektor gäller att materiell anläggningstillgång också omfattar fysisk tillgång som innehas för det ideella ändamålet även om grundregeln inte är uppfylld.

De flesta anläggningstillgångar har klassificerats utifrån den senare regeln då stiftets ändamål är religiös verksamhet.

Nedskrivningsprövning sker alltid för sådana tillgångar som inte längre uppfyller något av kraven ovan för att definieras som materiella anläggningstillgångar. Inventarier med ett anskaffningsvärde under 50 % av prisbasbeloppet (22 250 kr 2015) har utifrån väsentlighetsbedömning redovisats som kostnad.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

Bidrag och offentliga bidrag som avser förvärv av materiella anläggningstillgångar reducerar tillgångens anskaffningsvärde.

En materiell anläggningstillgång som har betydande komponenter där skillnaden i förbrukning förväntas vara väsentlig, redovisas och skrivs av som separata enheter utifrån varje komponents nyttjandeperiod.

När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, uträngas eventuell kvarvarande del av den gamla komponentens bokförda värde och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en materiell anläggningstillgång redovisas som Övriga verksamhetsintäkter respektive Övriga verksamhetskostnader.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsmetod används.

Mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnadskomponenter		
• Atlas 6 – grund	100 år	(1 %)
• Atlas 6 – stomme	50 år	(2 %)
• Atlas 6 – fasadbeklädnad, tak, ventilation, elinstallation	10 år	(10 %)
• Atlas 6 – stammar vatten	20 år	(5 %)
• Atlas 6 – stammar avlopp, inredning lägenheter	5 år	(20 %)
• Atlas 6 – skollokal/gård/terrass, ombyggnad 2013	10 år	(10 %)
• Hyreshus	33 år	(3 %)
• Ekonomibygnader	33 år	(3 %)
• Specialbeställda och designade möbler	25 år	(4 %)
• Byggnads- och markinventarier	15 år	(6,7 %)
• Förbättringsutgifter på annans fastighet	5 år	(20 %)
• Data- och teleutrustning	3 år	(33,3 %)
• Inventarier, maskiner, möbler och verktyg	5 år	(20 %)
• Prästkläder	3 år	(33,3 %)
• Mark	Avskrivs ej	
• Konst	Avskrivs ej	

NEDSKRIVNINGAR AV MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

När det finns en indikation på att en materiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras.

Materiella anläggningstillgångar skrivs ned enligt två huvudmetoder beroende på grunden för klassificering som materiell anläggningstillgång. Materiella anläggningstillgångar som används för att ge ekonomiska fördelar/kassaflöde skrivs ned enligt reglerna i K3 kapitel 27. De materiella anläggningstillgångar som innehas för det ideella ändamålet skrivs ned enligt kapitel 37 där det finns en grund- och en förenklingsregel. Tillämpad metod för nedskrivning beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

FINANSIELLA INSTRUMENT

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när stiftet blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och stiftet har överfört i stort sätt alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelseerna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Långfristiga värdepappersinnehav

Stiftet har definierat en värdepappersportfölj. Portföljen ingår i posten andra långfristiga värdepappersinnehav i balansräkningen. För de instrument som ingår tillämpas värderingsprincipen på portföljen som helhet. Det innebär att, vid prövning av lägsta värdets princip/prövning av nedskrivningsbehov, realiserade förluster avräknas mot realiserade vinster inom portföljen.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än tolv månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Kortfristiga placeringar

Värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas kortsiktigt redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde och i efterföljande värderingar i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten, periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

AVSÄTTNINGAR

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

KASSAFLÖDESANALYS

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod och visar stiftets in- och utbetalningar uppdelade på löpande verksamheten, investeringsverksamheten eller finansieringsverksamheten. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificerar stiftet, förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut, kyrkkontot samt kortfristiga likvida placeringar som är noterade på en marknadsplats.

ANSVARSFÖRBINDELSER

En ansvarsförbindelse redovisas när det finns:

- En *befintlig* förpliktelse som härrör från inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller att åtagandets storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet, eller
- När det finns en *möjlig* förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser.
- Som ansvarsförbindelse redovisas även beslutade bidrag som finansieras med kommande års intäkter i not 30. Bidragen kostnadsförs och skuldförs samma år som utbetalning sker och tillika samma år som bidragen intäktsförs hos mottagande organisation.

SKATTEPLIKTIG NÄRINGSVERKSAMHET

Stiftet bedriver, förutom sin ideella verksamhet, näringsverksamhet som är skattepliktig. Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Uppskjutna skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

Fordringar och skulder netto redovisas endast när det finns en legal rätt till kvittning.

Aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen om inte skatten är hänförlig till en händelse eller transaktion som redovisas direkt i eget kapital, då skatteeffekten redovisas där.

OMRÄKNING AV UTLÄNDSK VALUTA

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagskurs, vilket är växelkursen på balansdagen.

NOT 2 – Uppskattningar och bedömningar

Enligt kyrkans tjänstepensionsavtal har anställda med en månadslön överstigande cirka 36,3 tkr (2015) under vissa förutsättningar rätt till förmånsbestämd tjänstepension. Försäkring av intjänad pensionsrätt sker året efter inkomståret. Vid upprättande av denna årsredovisning är den totala premiekostnaden för inkomståret 2015 inte känd varför den uppskattade förmånsbestämda tjänstepensionen redovisas som en avsättning utifrån en schablonberäkning. Se även not 25 Avsättningar.

NOT 3 – Ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen

Stiftsstyrelsen beslutar årligen om bidrag och stöd till olika verksamheter bedrivna av församlingar, föreningar, organisationer och individer inom stiftet. För vissa av verksamheterna bedrivna inom till exempel sjukhuskyrkan, kriminalvården, Domkyrkoförsamlingen med ett återkommande behov, tecknas avtal, oftast på ett till tre år, för att åstadkomma kontinuitet i verksamheterna. Stiftsstyrelsen fattar även beslut årligen om en ram för kyrkobyggnadsbidrag. Bidragen betalas sedan ut under de två (eventuellt tre) efterföljande år till församlingar som bevisligen utfört arbetet bidragen beviljades för efter intygande av revisor. Omfattningen av dessa framtida avtalsmässiga förpliktelser för stiftets del framgår i not 29, Ansvarsförbindelser.

NOT 4 – Erhållen och lämnad inomkyrklig utjämning

	2015	2014
Erhållen inomkyrklig utjämning		
Stiftsbidrag	7 080	22 770
Särskild utjämningsavgift från prästlönetillgångar	26 251	10 308
Lönebidrag (lettisk präst, religionsdialog)	1 010	1 090
Summa	34 341	34 168
Lämnad inomkyrklig utjämning		
Verksamhetsbidrag – sjukhuspräster	6 162	3 225
Verksamhetsbidrag – fängelse/häktespräster	1 850	1 530
Verksamhetsbidrag – svensk/finsk	1 054	1 054
Verksamhetsbidrag – övriga verksamheter	7 023	3 000
Domkyrkoförsamlingen	4 200	3 600
Organisationsbidrag	3 804	2 818
Projektbidrag	1 490	1 237
Prostapostoratersättning	806	806
Studentprästbidrag	2 234	2 186
Kontraktprostarvode	1 161	1 178
Kyrkobyggnadsbidrag	2 181	425
Övriga bidrag till församlingar och närstående organisationer	1 750	1 612
Bidrag till enskilda	203	232
Summa	33 918	22 903

Inom Svenska kyrkan finns ett ekonomiskt utjämningsssystem där medel omfördelas med syfte att bibehålla möjligheten till en rikstäckande kyrklig verksamhet. Kyrkomötet beslutar om kriterierna för utjämningen.

NOT 5 – Erhållna gåvor

	2015	2014
Gåvor redovisade i resultaträkningen		
Stiftskollekter till egen verksamhet	16	4
Summa	16	4

NOT 6 – Erhållna bidrag

	2015	2014
Bidrag och offentliga bidrag redovisade i resultaträkningen		
Kyrkoantikvarisk ersättning, KAE, avseende egna projekt	0	2 794
Erhållen Dela tro – dela liv bidrag	1 010	0
Erhållen riktat församlingsbidrag (bland annat samverkan, kommunikation och fastighetsprojekt)	4 463	3 623
Arbetsmarknadsbidrag	218	0
Summa	5 691	6 417

Vidareförmedlade bidrag avser inkomna bidrag till annan juridisk person och redovisas som skuld i balansräkningen.

NOT 7 – Nettoomsättning	2015	2014
Kursavgifter	2 569	2 497
Uthyrd personal, varav till Prästlönetillgångarna 2 442 tkr (1 982 tkr)	3 723	2 574
Hysesintäkter Atlas 6	1 542	1 540
Övriga hyresintäkter	0	229
Övrig varuförsäljning	32	137
Summa	7 866	6 977

NOT 8 – Övriga verksamhetsintäkter	2015	2014
Vinst vid avyttring Graninge stiftsgårds inventarier *	0	66
Övriga rörelseintäkter	3 961	4 358
Summa	3 961	4 424

* Jämförelsestörande poster

NOT 9 – Operationella leasingavtal	2015	2014
Not avseende uppgifter som leasetagare	2015	2014
Framtida minimileaseavgifter som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:		
Förfaller till betalning inom ett år	7 037	6 686
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	18 346	21 172
Förfaller till betalning senare än fem år	410	410
Under perioden kostnadsförda leasingavgifter	7 098	6 686

Den operationella leasingen utgörs i allt väsentligt av hyrda inventarier och lokaler. Avtalet om hyra av lokalerna för stiftskansli löper på tre år med möjlighet till förlängning. Storleken på de framtida leasingavgifterna redovisas till nominellt belopp. Variabla avgifter förekommer inte. Inventarier leasas på ett och tre år med möjlighet till utköp.

Not avseende uppgifter som leasegivare	2015	2014
Framtida minimileaseavgifter som kommer att erhållas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:		
Förfaller till betalning inom ett år	1 542	1 769
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	3 084	3 538
Förfaller till betalning senare än fem år	0	0
Under perioden erhållna leasingavgifter	1 542	1 769

Stiftet har en fastighet i vilken en lokal och tre lägenheter hyrs ut till externa parter.

Not 10 – Övriga externa kostnader, inklusive arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	2015	2014
Lokalkostnader	6 654	6 525
Hyra tillfälliga lokaler	1 780	1 154
Fastighetskostnader	664	639
Hyra av anläggningstillgångar	442	422
Förbrukningsinventarier/material	1 608	1 480
Reparation och underhåll	94	221
Frakter och transporter	47	74
Resekostnader förtroendevalda och personal	3 176	1 831
Reklam och PR	4 261	3 665
Övriga verksamhetskostnader	1 366	2 005
Kontorsmateriel och trycksaker	405	324
Tele och post	1 662	1 629
Försäkringar/övriga riskkostnader	155	132
Revisorer (se även Not 12 nedan)	317	236
Övriga externa tjänster	15 376	7 603
Övriga externa kostnader	4 848	5 366
Summa	42 855	33 307

NOT 11 – Arvode och kostnadsersättning till revisorer	2015	2014
Kvalificerade revisorer		
<i>Ernst & Young AB</i>		
Revisionsuppdrag	288	219
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	29	17
Summa ersättning till kvalificerade revisorer	317	236
<i>Övriga valda revisorer</i>		
Revisionsuppdrag	20	17
Summa	337	253

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på stiftets revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådana arbetsuppgifter.

NOT 12 – Personal	2015	2014
Medelantalet anställda		
Kvinnor	57	56
Män	25	29
Totalt	82	85

I medelantalet anställda ingår inte anställda som uppburit ersättning som understiger ett halvt prisbasbelopp, 22 250 kr (22 200 kr). Detta har gjorts med stöd av BFNAR 2006:11.

Under året har personal motsvarande 2,5 tjänster (2,5) hyrts ut till Prästlönetillgångar i Stockholms stift.

Under året har personal motsvarande 2,5 tjänster (2,7) lånats ut till Domkyrkoförsamlingens verksamhet.

Fördelning av Medelantalet anställda	Kansliet	Domkyrko	Pastorsadjunkter	2015
Kvinnor	45,5	2,0	9,0	56,5
Män	22,9	0,5	1,9	25,4
Totalt	68,4	2,5	10,9	81,9

Könsfördelning i stiftsstyrelsen och bland ledande befattningshavare	2015 Antal på balansdagen			2014 Antal på balansdagen		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Ledamöter och ersättare i stiftsstyrelsen	12	14	26	13	12	25
Ledande befattningshavare	2	1	3	2	1	3

Löner, arvoden och andra ersättningar	2015	2014
Ledamöter i stiftsstyrelse samt biskop *	1 587	1 434
Anställda	38 088	38 169
Summa	39 675	39 603

* Arvoden till förtroendevalda i stiftsfullmäktige, stiftsstyrelse med flera organ, redovisas i resultaträkningen på raden personalkostnader.

I uppgiften om löner och arvoden ingår inte anställda som uppburit ersättning som understiger ett halvt prisbasbelopp, 22 250 kr (22 200 kr). Stiftet har betalat ut sådan ersättning med totalt 1 973 tkr (1 561 tkr), vilket inte har tagits med i uppgiften om löner och andra ersättningar. Detta har gjorts med stöd av BFNAR 2006:11.

Löner, arvoden och andra ersättningar överstigande ett halvt prisbasbelopp	2015	2014
arvodister, ledamöter och praktikanter med flera.	1 261	1 643

Löner, arvoden och andra ersättningar understigande ett halvt prisbasbelopp	2015	2014
arvodister, ledamöter och praktikanter med flera.	1 973	1 561

Ersättning till stiftsstyrelsens ordförande	2015	2014
Till ordföranden i stiftsstyrelsen tillika stiftets biskop har lön och andra ersättningar utgått med	1 093	1 056

Ingen ersättning i form av arvode har utgått utan biskopen har erhållit sin lön, vilken är lika för alla tretton biskopar, samt bostadsförmån för biskopsvåningen.

NOT 12 – Forts.

Pensionskostnader och andra sociala avgifter *	2015	2014
Pensionskostnader, ledamöter i stiftsstyrelsen samt biskop	320	297
Pensionskostnader exkl. särskild löneskatt	2 196	1 051
Andra sociala avgifter enligt lag och avtal	13 860	14 014
Summa	16 376	15 362

* 2014 års pensionskostnader för anställda är lägre än normalt på grund av återbetalning av 1 436 tkr från FORA AB avseende tidigare debiterade premier under 2005 och 2006.

Stiftet har inga övriga utfästelser om pensioner eller avgångsvederlag till personer i ledande ställning.

Av totala löner, andra ersättningar, pensionskostnader och andra sociala avgifter, ingår personalkostnader för att förvalta stiftets prästlönetillgångar med 2 442 tkr (1 982 tkr). Dessa kostnader har debiterats prästlönetillgångarna och finns redovisade under övriga verksamhetsintäkter.

Övriga personalkostnader	2015	2014
Kostnadsersättningar	773	494
Ämbetsdräkter	144	237
Utbildning	1 697	1 120
Företagshälsovård	648	398
Personalrepresentation	221	234
Personalrekrytering	448	478
Övriga personalkostnader	257	138
Summa	4 188	3 099
Summa personalkostnader	2015	2014
	63 473	61 269

NOT 13 – Resultat från finansiella investeringar	2015	2014
Resultat från finansiella anläggningstillgångar		
Utdelning Berling Media AB med flera	4	4
Utdelning aktier, obligationer	1 976	1 805
Räntor	1 764	1 578
Realisationsvinst/-förlust vid försäljning av värdepapper	9 317	7 901
Summa finansiella intäkter	13 060	11 288
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		
Räntor	488	336
Summa övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	488	336
Räntekostnader och liknande resultatposter		
Räntor förvaltade medel (kollekt etc.)	0	-12
Räntor	-4	0
Summa räntekostnader och liknande resultatposter	-4	-12
Resultat från finansiella investeringar	13 545	11 612

NOT 14 – Bokslutsdispositioner	2015	2014
Periodiseringsfond tax 2016	-158	0
Summa bokslutsdispositioner	-158	0

NOT 15 – Skatt på näringsverksamhet	2015	2014
Aktuell skatt	-102	-84
Skatt på årets resultat	-102	-84
Redovisat resultat, i skattepliktig verksamhet, före skatt	475	501
Grundavdrag	-15	-15
Beskattningsbar inkomst	460	486
Skatt beräknad enligt gällande skattesats (22 %)	-101	-107
Skatt hänförlig till tidigare års redovisade resultat i skattepliktig näringsverksamhet	0	23
Skatteeffekt av schablonränta på periodiseringsfond	-1	0
Redovisad skattekostnad	-102	-84

NOT 16 – Anläggningstillgångar som inte får redovisas i balansräkningen

Stockholms stift innehar kulturhistoriskt värdefulla inventarier. Tillgångarna finns upptecknade i särskild förteckning. Det går inte att koppla tillgångarna till mätbara ekonomiska fördelar i framtiden och postens anskaffningsvärde eller värde kan inte mätas på ett tillförlitligt sätt.

NOT 17 – Byggnader och mark	2015	2014
Ingående anskaffningsvärde	18 014	18 014
Inköp	0	0
Försäljningar och utrangeringar	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	18 014	18 014
Netto anskaffningsvärde	18 014	18 014
Ingående avskrivningar	2 664	2 228
Försäljningar och utrangeringar	0	0
Årets avskrivningar	436	436
Utgående ackumulerade avskrivningar	3 099	2 664
Utgående redovisat värde	14 914	15 350

NOT 18 – Förvaltningsfastigheter	2015	2014
Redovisat värde	14 914	15 350
Verkligt värde	36 000	27 000

Stiftet äger en bostadsfastighet, Atlas 6, i Gamla Stan, som används för uthyrning.

Inför 2015 års bokslut gjordes en ny extern värdering för att bedöma fastighetens verkliga värde. Det verkliga värdet utgörs av ett marknadsvärde baserat på priser på en aktiv marknad, justerade, om så krävs, för eventuella avvikelser avseende den aktuella tillgångens typ, läge eller skick. Extern värdering görs när förutsättningarna har förändrats på ett sätt som kan antas väsentligt påverka fastighetens verkliga värde, dock minst var tredje år.

De år då extern värdering inte skett har verkligt värde räknats upp med utgångspunkt i SCB-statistik för prisutvecklingen på orten avseende fastighetstypen.

NOT 19 – Inventarier, verktyg och installationer	2015	2014
Ingående anskaffningsvärde *	12 039	11 535
Inköp	0	504
Försäljningar och utrangeringar	-4 065	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	7 974	12 039
Netto anskaffningsvärde	7 974	12 039
Ingående avskrivningar	11 391	11 221
Försäljningar och utrangeringar	-4 065	0
Årets avskrivningar	168	169
Utgående ackumulerade avskrivningar	7 493	11 391
Utgående redovisat värde	481	648

* Konst ingår med 218 tkr men ingen avskrivning görs.

Inventarieförteckning finns. Egendomsförsäkring är tecknad med Länsförsäkringar. Särskild försäkring finns för biskopskors.

Not 20 – Värdepappersinnehav	Antal	Kr/st.	Nominellt värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Marknadsvärde 2015
Långfristiga värdepappersinnehav						
Berling Media AK A (f d Verbum)	1 878	13	25	-	-	-
Boo Elverk	60	85	5	-	-	-
Kyrkans Försäkrings AB	100	100	10	10	10	10
Kyrkvinden Kooperativ ek för	25	5 000	125	125	125	125
Noterade aktier svenska bolag och aktiefonder				65 688	65 688	93 639
Noterade aktier utländska bolag och fonder				62 828	62 828	88 849
Räntebärande värdepapper och fonder				47 824	47 824	47 892
Alternativa placeringar				8 968	8 968	9 864
Likvida medel hos förvaltare				32 451	32 451	32 300
Summa långfristiga värdepappers innehav				217 895	217 895	272 680
Kortfristiga placeringar						
Summa				0	0	0
SUMMA VÄRDEPAPERSINNEHAV				217 895	217 895	272 680

Förändring av långfristiga värdepappersinnehav	2015	2014
Ingående ackumulerade anskaffningsvärde	175 736	165 009
Investeringar	64 042	58 451
Försäljningar	-42 420	-40 510
Förändring likvida medel hos förvaltarna	20 537	-7 214
Utgående bokfört värde	217 895	175 736
Förändring av kortfristiga värdepappersinnehav		
Ingående anskaffningsvärde	30 014	20 130
Investeringar	0	20 000
Försäljningar	-30 443	-10 130
Ränta	429	14
Utgående bokfört värde	0	30 014

NOT 21 – Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2015	2014
Förutbetalda hyror	1 442	1 404
Förutbetalda leasingavgifter	0	33
Förutbetalda försäkringsavgifter	66	68
Upplupna inkomsträntor	60	209
Övriga förutbetalda kostnader	25	551
Övriga upplupna intäkter (bland annat projektbidragsintäkter)	8 587	7 275
Summa	10 180	9 541

NOT 22 – Kassa och bank

Av behållningen på kassa och bank 19 957 tkr utgör 19 953 tkr (17 877 tkr) behållning på det så kallade kyrkkontot. Kyrkkontot utgör i juridisk mening en fordran på Svenska kyrkans nationella nivå eftersom det är en del av Svenska kyrkans koncernkonto. De regelverk som styr kyrkkontot är dock av sådan karaktär att fordran i redovisningssammanhang ses som ett ordinärt banktillgodohavande.

NOT 23 – Eget Kapital

	FRITT EGET KAPITAL		SUMMA
	Balanserat resultat	Redovisat årsresultat	Eget kapital
Belopp vid årets ingång	208 690	27 154	235 844
Omföring av föregående års resultat	27 154	-27 154	0
Årets resultat		8 292	8 292
Belopp vid årets utgång	235 844	8 292	244 136

2013 fastställde stiftsfullmäktige målkapitalet till 70 Mkr. Det egna kapitalet överstiger målkapitalet med 174 Mkr. Målkapitalet motsvarar 28,7 % av det egna kapitalet 2015.

NOT 24 – Obeskattade reserver	2015	2014
Periodiseringsfond tax 2015	127	127
Periodiseringsfond tax 2016	158	0
	286	127

NOT 25 – Avsättningar	2015	2014
Förmånsbestämd ålderspension	828	1 356

Enligt kyrkans tjänstepensionsavtal har anställda med en månadslön överstigande cirka 36,3 tkr (2015) under vissa förutsättningar rätt till förmånsbestämd tjänstepension. Försäkring av intjänad pensionsrätt sker året efter inkomståret. Vid upprättande av denna årsredovisning är den totala premiekostnaden för inkomståret 2015 inte känd varför den förmånsbestämda tjänstepensionen redovisas som en avsättning.

NOT 26 – Vidareförmedlade bidrag	2015	2014
Ingående skuld	643	852
Under året mottagna bidrag	154	205
Under året förmedlade bidrag	-186	-414
Utgående skuld	611	643

Not 27 – Villkorade bidrag	2015	2014
-----------------------------------	-------------	-------------

Villkorade bidrag – bidrag och offentliga bidrag redovisade i balansräkningen

Ingående balans	643	844
Effekt av byte av redovisningsprinciper	0	9
Ingående balans i enlighet med ny princip	643	852
Erhållit under året	154	205
lanspråktaget under året	-186	-414
Summa utgående balans	611	643

Specifikation av utgående balans	2015	2014
---	-------------	-------------

Stockholms stifts ungdomsledarstipendium	386	411
Flyktingmedel	0	1
Ungdomsverksamhet	157	157
Teckenspråk	20	20
Lettiska kvinnor	51	51
Övriga kollektmedel	-3	5
Summa	611	643

NOT 28 – Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2015	2014
Upplupna löner	46	171
Upplupen övertidsersättning	575	472
Upplupna semesterlöner	3 026	3 667
Upplupna sociala avgifter skuld semester, övertid	1 137	1 339
Förutbetalda hyresinkomster (Atlas 6)	427	428
Upplupna kostnader (Atlas 6)	48	34
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	9 435	5 512
Summa	14 694	11 622

NOT 29 – Ansvarsförbindelse	2015	2014
<p>Stiftsstyrelsen har tecknat ett- till treåriga avtal om årliga utbetalningar av bidrag eller, beviljat genom beslut, kommande medelsutbetalningar till bland annat församlingar, organisationer, föreningar med flera enligt specifikation nedan. Verksamheten inkluderar bl.a. arbete som utförs inom sjukhuskyrkan, kriminalvården, Domkyrkoförsamlingen med flera samt med hjälp av kyrkobyggnadsbidrag.</p>		
Ansvarsförbindelse		
Verksamhetsbidrag	36 717	43 883
Organisationsbidrag	4 918	7 412
Projektbidrag	2 678	2 870
Studentprästbidrag	0	2 239
Kyrkobyggnadsbidrag	3 000	3 000
Prostpastoratersättning	2 418	806
Kontraktprostarvode	3 821	1 246
Summa	53 552	61 456

Stiftsstyrelsen

Stiftsstyrelsen har vid dagens sammanträde den 31 mars 2016 beslutat överlämna årsredovisningen till stiftsfullmäktige samt föreslå stiftsfullmäktige fastställa årsredovisningen för 2015.

Stockholm 2016-03-31

Eva Brunne
Biskop

Jan Olov Sundström
1:e vice ordförande

Irène Pierazzi
2:e vice ordförande

Inger Olsson Blomberg

Klas Weidstam

Björn Falkeblad

Lars Jakobsson

Roland Johansson

Georg Lagerberg

Jan Forsell

Daniel Larson

Linnea Jønsdotter

Ylva Wahlström

Vår revisionsberättelse har avgivits den 15 april 2016.

Göran Dahlstrand

Lars-Olof Landin

Ernst & Young

Jonathan Bexelius
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till stiftsfullmäktige i Stockholms Stift org.nr. 252010-0138

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Stockholms Stift för år 2015.

Stiftsstyrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är stiftsstyrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som stiftsstyrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Granskningen har utförts enligt god revisionsd. För den auktoriserade revisorn innebär detta att han eller hon utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionsd i Sverige. Dessa standarder kräver att den auktoriserade revisorn följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur stiftet upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i stiftets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i stiftsstyrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Stockholms stifts finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att stiftsfullmäktige fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt kyrkoordningen

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av stiftsstyrelsens förvaltning av Stockholms Stift för år 2015.

Stiftsstyrelsens ansvar

Det är stiftsstyrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt kyrkoordningen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om stiftsstyrelsens förvaltning på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionsd i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om förvaltningen har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftet för att kunna bedöma om någon ledamot av stiftsstyrelsen har företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet gentemot församlingen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Vi tillstyrker att stiftsfullmäktige beviljar stiftsstyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 15 april 2016

Jonathan Bexelius
Auktoriserad revisor

Göran Dahlstrand

Lars-Olof Landin

ÅRSREDOVISNING
PRÄSTLÖNETILLGÅNGAR
I STOCKHOLMS STIFT

2015

Innehåll

ÅRSREDOVISNING PRÄSTLÖNETILLGÅNGAR I STOCKHOLMS STIFT 2015

Förvaltningsberättelse	31
Väsentliga händelser under 2015	32
Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång	38
Förslag till vinstdisposition och utdelning	40
Flerårsöversikt	41
Resultaträkning	42
Balansräkning	43
Kassaflödesanalys	44
Tilläggsupplysningar	45
Noter	48
Stiftstyrelsens underskrift	53
Revisionsberättelse	54
Fastighetsförteckning	55

Årsredovisning 2015

Stiftsstyrelsen avger härmed årsredovisning för Prästlönetillgångar i Stockholms stift (802408-9818) för år 2015.

Förvaltningsberättelse

BAKGRUND

De av Svenska kyrkan förvaltade prästlönetillgångarna har sitt ursprung i fastigheter som donerades till kyrkan för att avkastningen skulle användas till att avlöna församlingarnas präster. Numera går hälften av avkastningen till det inomkyrkliga utjämningsystemet och den andra hälften direkt till de församlingar som ursprungligen fick donationen.

Det stora flertalet av fastigheterna i prästlönetillgångarna härstammar från medeltiden. När prästlönefastigheter säljs övergår de till en annan form av prästlönetillgång: prästlönefonder. Detta tillgångsslag är således medel från försäljning av prästlönefastigheter. Prästlönetillgångar är med andra ord antingen prästlönefastigheter eller prästlönefonder.

Prästlönetillgångarna har genom århundraden setts som självägande stiftelseliknande rättssubjekt. I samband med relationsändringen kyrka-stat år 2000 har i lag klarlagts att prästlönetillgångarna ska förvaltas som självständiga rättssubjekt. Prästlönefastigheter och prästlönefonder ska ägas av dessa rättssubjekt.

Likaså har i lag klarlagts att prästlönetillgångar ska förvaltas av Svenska kyrkan med ändamål att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Endast avkastningen får användas för ändamålet. Naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen ska beaktas i skälig omfattning.

Svenska kyrkan har i kyrkoordningen delegerat sitt förvaltaruppdrag till stiftet. Sedan 1 januari 2010 har stiftsstyrelsen i Stockholms stift uppdraget från stiftsfullmäktige att ta hand om den ekonomiska förvaltningen och att förvalta stiftets prästlönetillgångar.

Prästlönetillgångar är till sin karaktär snarlika avkastningsstiftelser. Stiftelselagen är dock inte tillämplig. Att endast avkastningen får användas för ändamålet ska garantera att den förmögenhet prästlönetillgångarna utgör inte äventyras. Kapitalvärdeskyddet för prästlönefonden kommer till uttryck i kyrkoordningens krav på årlig värdesäkring och prästlönefastighetskapitalet är i sig värdesäkrat utifrån antagandet att fastighetspriserna över tid följer den allmänna kostnadsutvecklingen.

GEMENSAM BOKFÖRING FÖR PRÄSTLÖNETILLGÅNGAR

Prästlönetillgångarna består av flera tusen självständiga rättssubjekt (varje donation är ett eget subjekt) spridda över hela Sverige. Bokföringsskyldighet i lag följer som regel den enskilda juridiska personen. För att kunna hantera bokföringsskyldigheten för prästlönetillgångarna finns i 4 kap. 5 § bokföringslagen (1999:1078) en bestämmelse som säger att prästlönetillgångar får ha gemensam bokföring, om de förvaltas tillsammans.

SKATTSKYLDIGHET FÖR PRÄSTLÖNETILLGÅNGAR FRÅN OCH MED RÄKENSKAPSÅR 2010

Förvaltningen av prästlönetillgångarna har enligt lag (1999:290) om skattefrihet för prästlönetillgångar vid 2001–2010 års taxeringar varit frikallad från skattskyldighet för inkomst och förmögenhet. Från och med räkenskapsår 2010 och taxeringsår 2011 är verksamheten skattskyldig. Under hösten 2013 antog riksdagen reformerade inkomstskatteregler för den ideella sektorn. Enhetliga bestämmelser om allmännyttiga ändamål gäller från och med 2014 för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trosamfund. Allmännyttigt ändamål omfattar numera även religiös verksamhet. De nya reglerna påverkar

gynnsamt prästlönetillgångarnas skattesituation från och med inkomståret 2014. Det innebär att prästlönetillgångarna inte längre är skattskyldiga för kapitalinkomster. Förluster blir i enlighet med det inte heller längre avdragsgilla.

Rättsläget kring hur regelverket för beskattning ska tillämpas för prästlönetillgångar får fortfarande betraktas som oklart. Svenska kyrkans dialog med Skatteverket är ännu inte avslutad. Vägledning hämtas från följande ställningstaganden av Skatteverket:

- Beskattning sker enligt skattereglerna för stiftelser.
- Prästlönetillgångarna jämställs med stiftelser i all skattelagstiftningen där inte annat anges.
- Tretton skattesubjekt, det vill säga de tretton stiftsvis förvaltade prästlönetillgångarna, anses var och en utgöra ett eget skattesubjekt.
- Anskaffningsvärden, avskrivningsunderlag och underlag för skogsavdrag är de marknadsvärden som fastställdes 1 januari 2010.

Skattskyldighetens inträde innebär aktiva ställningstaganden av förvaltarna i flera frågor. I grunden finns ett ansvar för att driva en förvaltning av prästlönetillgångarna som över tid ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning, där avkastningen också ska ingå i utdelningen till församlingar/pastorat. Inomkyrkliga regler finns kring de stiftsvisa förvaltarnas möjligheter att konsolidera vinstmedel. Följande skatteplaneringsåtgärder bör normalt beaktas och vidtas där de står i samklang med övriga förvaltningsmål:

- Alltid maximala skattemässiga avskrivningar på byggnader och markanläggningar.
- Ersättningsfond där det är säkert att ersättningsförvärv kommer att ske.
- Skogsavdrag, i första hand på fastigheter som ska behållas.
- Maximala avskrivningar på maskiner och inventarier.
- Avsättning till periodiseringsfond där skattekrediten kan placeras effektivt.

Väsentliga händelser under 2015

FASTIGHETSFÖRVALTNING

Under året har prästlönetillgångar i Stockholms stift sålt ett område av Vallentuna prästgård 1:1 i Vallentuna kommun till kommunen. Mark- och vattenområdet ska kommunen använda för att bygga en våtmarkspark för att förbättra miljön i och vid Vallentunasjön. Under året köptes ett skogsområde om cirka 242 hektar i Södermanland. Marken reglerades in i fastigheten Långkärr 1:6 i Eskilstuna kommun som ett eget skifte.

Under 2015 har arbetet med att ta fram en detaljplan för bostadsbebyggelse på en del av fastigheten Eriksberg 2:27 i Botkyrka kommun fortsatt. Förslaget var ute på samråd under första kvartalet. Länsstyrelsen har synpunkter på planens utbredning mot Botkyrka kyrka. Arbetet med kommunen har varit inriktat på att ta fram handlingar för intresserade entreprenörer och planen är att detta ska ske första kvartalet 2016.

I området Kristineberg vid Arningevägen i Vallentuna kommun ingår en del av fastigheten Vallentuna prästgård 1:1. Övriga fastighetsägare inom området är kommunen och JM AB. Under 2015 har förberedande undersökningar och naturvärdesinventeringar gjorts. Det kommer att upprättas sammanlagt fem detaljplaner i området och för de två första etapperna har under året förslag till detaljplaner tagits fram. Prästlönetillgångar ingår i etapp 3.

Prästlönetillgångar äger flera fastigheter som upplåts med tomträtt för industriändamål i Solna stad. Tillsammans med fastighetsbolaget Humlegården, som i princip äger alla byggnaderna på tomträtterna, försökte prästlönetillgångar initiera ett detaljplanearbete för verksamhetsområdet Hagalund. Solna stad beslutade under året att ta fram ett planprogram för hela Hagalund, både bostadsområdet och verksamhetsområdet. Även frågan om en tunnelbanestation på den planerade gula linjen till Solna ingår i arbetet.

Täby kommun har initierat förhandlingar om prästlönetillgångars markinnehav i kommunen. Kommunen har bland annat önskemål om att dra en väg över prästlönetillgångars mark. Förhandlingarna fortsätter med inriktning att som motprestation säkra möjligheten till exploatering för bostadsbebyggelse.

Förhandlingarna slutfördes med Naturvårdsverket och cirka tre hektar mark av fastigheten Täby prästgård 2:4 såldes till verket. Marken ska ingå i ett naturreservat som håller på att bildas.

Förhandlingarna med Stockholms stad om överlåtelsen av fastigheten Älvsjö 1:2 har pågått under hösten och beslut om att inrätta reservatet togs av staden i december 2015.

Under första halvåret försökte prästlönetillgångar och arrendatorerna på Lovö prästgård, med bistånd av Statens fastighetsverk, hitta lösningar för att föra över arrendet till den yngre generationen. Trots idogt arbete gick det inte att få förhandlingarna i hamn utan det gamla arrendeavtalet löper vidare ytterligare en period. Under andra halvåret färdigställdes ett köpeavtal med Fastighetsverket med avsikten att affären skulle göras upp före nyår. Eftersom arrendatorerna inte godkände överlåtelsen utan ville utnyttja sin lagstadgade rätt till förköp av arrendestället anmäldes ärendet till arrendenämnden. Ett erbjudande om förköp ska ske genom nämnden och en överlåtelse till arrendatorerna eller Fastighetsverket kommer att genomföras före halvårsskiftet 2016.

Jordbruksförvaltningen av prästlönefastigheter under 2015 omfattar 4 gårdsarrenden, 33 sidoarrenden, 29 upplåtelser av jakt, 4 fiskearrenden, 26 tomträtter och 44 övriga upplåtelser som anläggningsarrenden, bostadsarrenden, lägenhetsarrenden och hyresupplåtelser. Ett tiotal arrenden och andra upplåtelser och samtliga jaktavtal har omförhandlats under 2015. Prästlönetillgångar har meddelat tomträttsinnehavaren att avtalet om tomträtt för Kassaskåpet 4 i Solna kommer att upphöra 2018 och att ingen ny upplåtelse kommer att ske. Detta med hänsyn till den planerade förändringen av området Hagalund.

MILJÖN

Stiftsfullmäktige i Stockholms stift har beslutat om en övergripande miljöpolicy för verksamheten och under 2014 inleddes en uppföljning av miljöarbetet. Skogsbruket är sedan år 2001 miljömärkt enligt FSC®-standard (Forest Stewardship Council® FSC-C014110). Certifiering av skogsmark innebär en miljömärkning där skogsägaren förbinder sig att följa ställda krav och acceptera kontroll av en oberoende revisor. Certifieringen är också en garanti för att virkesköpare uppfyller de krav som marknaden ställer på sågade trävaror och produkter.

För att behålla FSC-certifikatet krävs ett kontinuerligt aktivt miljöarbete i skogsförvaltningen. Miljöstandarden genomgår kontinuerligt förändringar. Det är ett tidskrävande arbetet där parter – ofta med motstridiga intressen – ska komma överens, vilket i sin tur ställer krav på certifierade organisationer. En extern revision sker på några stift varje år. Av tretton stift är tio anslutna till Svenska kyrkans FSC®-certifiering och nio till PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification).

Svenska kyrkans certifieringsarbete hålls samman genom föreningen Svenska kyrkans skogscertifiering. Certifieringen innebär att ytterligare krav ställs på förvaltningen framförallt vad gäller dokumentation och uppföljningar. Minst fem procent av skogsmarksarealen ska avsättas för naturvårdsändamål. Prästlönetillgångar i Stockholms stift har avsatt nio procent och uppfyller därmed kravet. En grön skogsbruksplan finns där bland annat alla naturvårdsområden markerats på en karta och under 2016 kommer en ny plan att göras. En ökad skogsproduktion och ett ökat användande av skogsprodukter motverkar växthuseffekten. Därmed blir ett ansvarsfullt och långsiktigt skogsbruk en klimatfrämjande verksamhet i sig.

SKOGEN

Skogen förvaltas av Häradskog i form av totalentreprenad.

SKOGSPOLITIK

För några år sedan bredde pessimismen ut sig över världen. Konsumtionen av grafiskt papper sjönk och spädde på pessimismen inom skogsnäringen, under 2013 steg förväntningarna i världsekonomin. När 2015 ska summeras har den försiktiga optimismen dalat, mycket beroende på vad som hänt i Kina och världsekonomin i övrigt.

Klimatfrågan och det numera ofta använda begreppet ”bioekonomi” (hållbar produktion och användning av naturresurser) genomsyrade bland annat klimatmötet i Paris. Både nationellt och internationellt diskuterades skogens betydelse för koldioxidutsläpp och möjligen var 2015 startskottet för att nyttja skogen som en klimatresurs.

Under de senaste 45 åren har virkesförrådet i våra svenska skogar ökat med 50 procent och den årliga tillväxten har också ökat med 50 procent.

2015 startade landsbygdsminister Sven-Erik Bucht arbetet med att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram.

SKOGSBRUK OCH VIRKESMARKNAD

Läsplattor och smartphones har ändrat vårt sätt att läsa och hämta information. Förbrukningen av framförallt tidningspapper fortsätter därför att sjunka – och det oavsett konjunktur. Skogsindustrin, inklusive den svenska, har dock varit mycket snabb att anpassa sig. Den globala fiberefterfrågan för tillverkning av förpackningsmaterial och hygienpapper fortsätter att öka och till det används jungfrulig fiber. Under året har rekordstora satsningar presenterats, bland annat ska SCA investera över sju miljarder i Östrands massafabrik. Södra Cell beslutade redan under 2014 om stora investeringar i alla sina bruk, en investering på drygt fyra miljarder i Värö ska vara klar under hösten 2016.

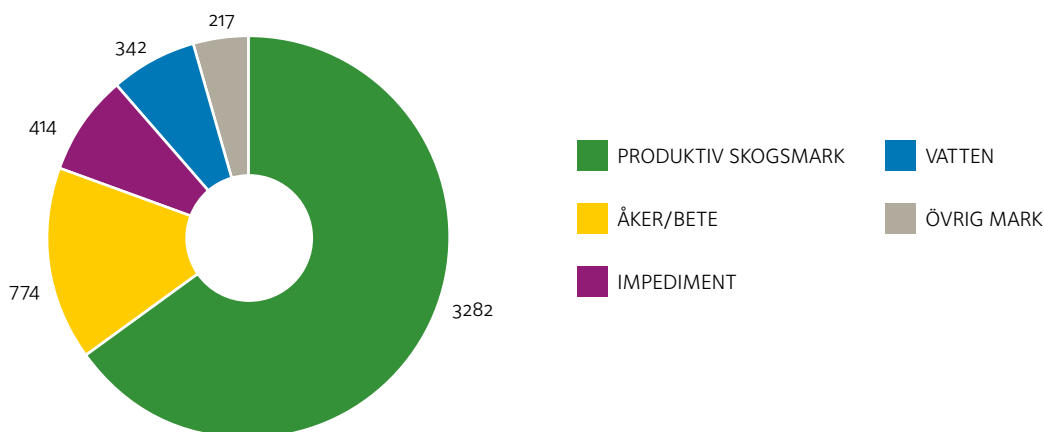
Överskottet av massaved har gjort att massavedspriset legat stilla i princip i hela Sverige. Tyvärr finns fortfarande en obalans på virkesmarknaden med visst överskott av massaved och fiber till massaindustrin. En bättre balans kan väntas inom några år när ovan annonserade investeringar är klara och massavedsförbrukningen ökar.

Under 2015 har sågverken i de flesta delar av Sverige både höjt och sänkt sina priser. När detta skrivs i februari 2016 har exporten till Nordafrika åter börjat öka – men det från en extremt låg nivå. Trots att kronkursen är gynnsam för exportindustrin har flera sågverksföretag återigen lönsamhetsproblem.

Priserna på el och olja har fortsatt att sjunka under 2015 och tillsammans med billig import av sopor och rivningsvirke pressas marknaden för både grot och energived.

ALLMÄN INFORMATION OM PRÄSTLÖNETILLGÅNGAR I STOCKHOLMS STIFT

Prästlönetillgångars markinnehav är totalt på cirka 5 029 hektar och ägoslag var per 2015-12-31 enligt cirkeldiagrammet nedan:

En karta över prästlönetillgångar i Stockholm stifts skogsinnehav finns i slutet av redovisningen. Kartan visar också att markinnehaven är utspridda och att många skiften är relativt små.

Enligt den gröna skogsbruksplanen är medelförrådet på stiftets skogar 173 kubikmeter skog per hektar ($\text{m}^3\text{sk}/\text{ha}$) att jämföra med medelvärdet för Södermanlands län som är $189 \text{ m}^3\text{sk}/\text{ha}$, Stockholms län 190 och Uppsala län 176 (Skogsstyrelsens statistik). Prästlönetillgångars medelförråd på skog där man tar normal naturvårdshänsyn vid avverkningar, den så kallade PG-skogen, är $170 \text{ m}^3\text{sk}/\text{ha}$. Enligt planen är 91 procent av all skogsmark i stiftet PG-skog. Fem procent av prästlönetillgångars skogar är skog som enligt planen ska lämnas helt orörd, så kallad NO-skog, och fyra procent av arealen är skog där man tar extra stor hänsyn och avstår viss produktion, så kallad NS-skog.

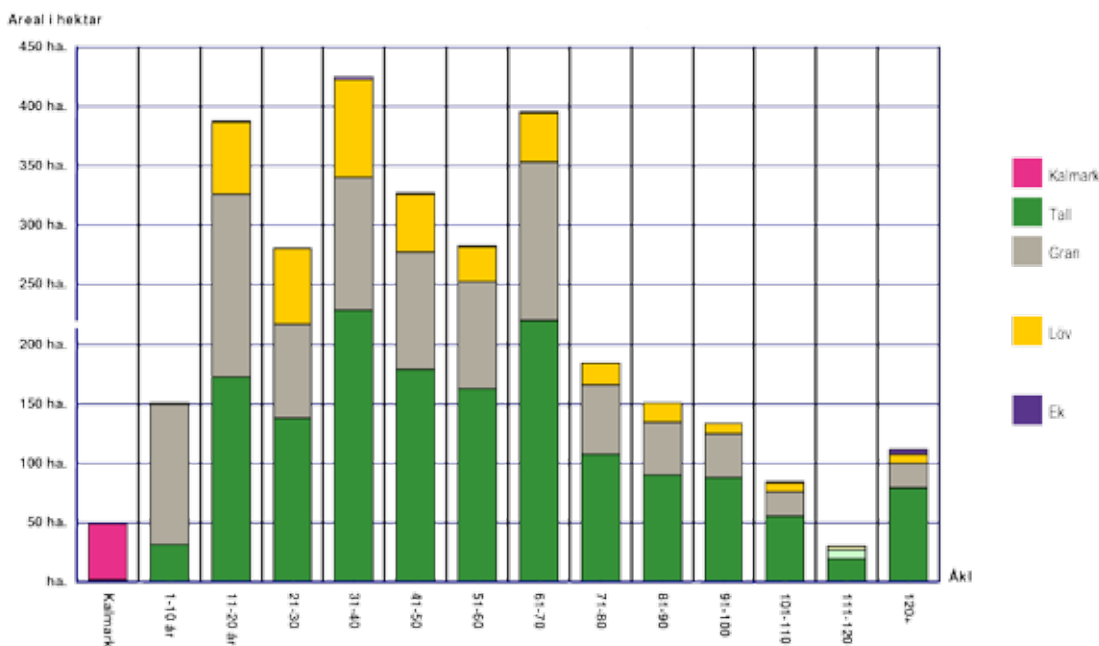
Prästlönetillgångars talldominerade skogsmark har betydligt lägre bonitet än medelvärden i länen, vilket delvis förklarar det lägre virkesförrådet.

Enligt planen är tillväxten drygt $18\,000 \text{ m}^3\text{sk}/\text{år}$ varav drygt $17\,000$ är i PG-bestånd.

Av total virkesvolym i skogarna är:

- 53 procent tall, 31 procent gran, 15 procent löv, 1 procent ädellöv

ÅLDERSKLASSFÖRDELNING AREAL

Prästlönetillgångar har relativt jämn åldersfördelning per 10-årsklass upp till och med 70 år. Skog över 70 år är klart underrepresenterat. Prästlönetillgångar beslutade därför 2010 att minska framförallt slutavverkningsvolymen för att på lång sikt öka arealen äldre skog och på så sätt få en jämnare åldersfördelning.

Då beslutades också att öka intensiteten i röjningarna och underhåll av bland annat vägar vilket präglat de senaste årens verksamhet. Besluten innebär att det årliga nettot drastiskt sjunker när man bara avverkar två tredjedelar av den årliga tillväxten och den volymen i första hand tas från kostnadskrävande – men kvalitetsdanande – gallringar.

Prästlönetillgångar i Stockholms stifts skogar sköts enligt kraven i miljömärkningen FSC®.

VERKSAMHET UNDER 2015

Under 2015 har – i enlighet med tidigare beslut – avverkats betydligt lägre volym än den årliga tillväxten. Under 2015 är 64 procent av tillväxten avverkad varav 50 procent av den avverkade volymen kommer från gallringar. Under året gallrades drygt tre procent av prästlönetillgångars skogsareal (2014 drygt fyra procent). Den höga gallringsandelen innebär att relativt stor andel av såld virkesvolym är massaved vilket ger lägre bruttointäkt per såld kubik än timmer. Kostnaden för att gallra är också högre per kubik än vid slutavverkning varför det ekonomiska utfallet för 2015 inte är så högt.

Skogsvård har utförts i ovanligt stor omfattning. Vanlig röjning, hyggesrensning (inför kommande slutavverkningar) och underväxtröjning (inför kommande gallringar) har sammanlagt kostat över 400 000 kronor och hela tre procent av den totala skogsmarksarealen har underväxtröjts inför kommande gallringar.

Vägnätet har också underhållits och rustats i ovanligt stor omfattning och ett par vändplaner och utfarter har byggts. Total kostnad drygt 350 000 kronor.

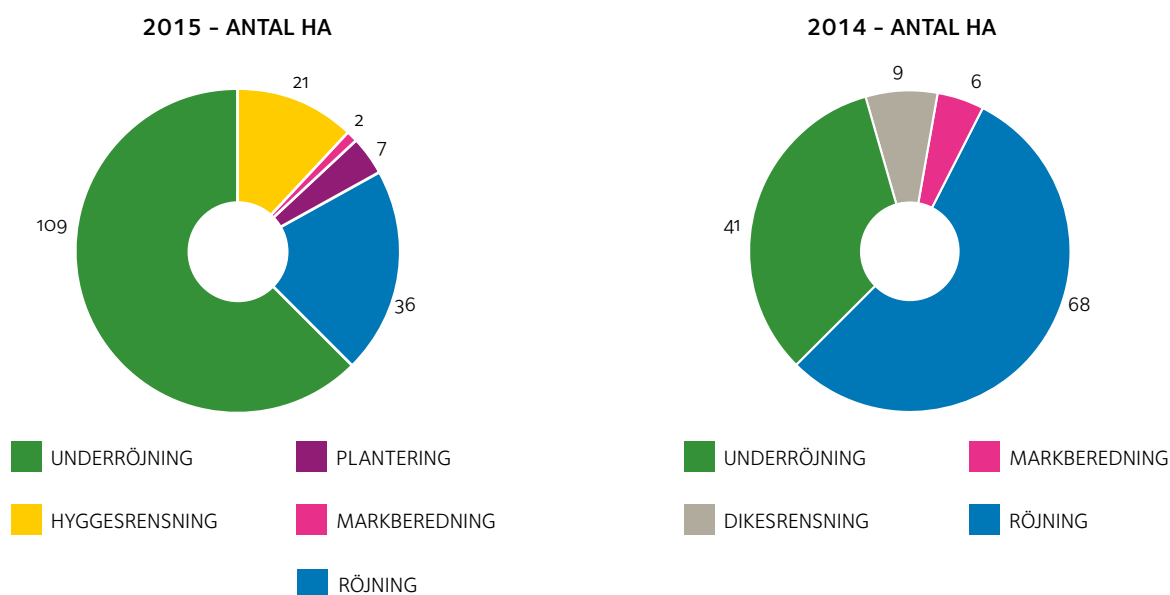
Arbetet med att markera rågångar har fortsatt under 2015 och under året har resterande del av Torpskiftet och delar av Bottenskiftet markerats. Total kostnad för att märka upp mer än 10 000 meter rågång var 40 000 kronor.

Prästlönetillgångar i Stockholms stift drabbades inte av några kraftiga stormar under 2015.

Avverkningarna för 2015 och 2014 fördelas enligt tabellen nedan:

	2015		2014	
	ha	m3sk	ha	m3sk
Slutavverkning	22	4 688	11	2 955
Gallring	99	5 663	109	8 349
Fröträdsavverkning	8	775	15	734
Övrig avverkning	0	299	0	561
Summa	129	11 424	135	12 599

Följande skogsvårdande åtgärder har utförts under 2015 och 2014:

Under året såld volym (det vill säga levererad och inmätt):	2015	2014
Sågtimmer, tall	1 509 m ³ fub	1 312 m ³ fub
Sågtimmer, gran	1 205 m ³ fub	570 m ³ fub
Klentimmer, tall	516 m ³ fub	66 m ³ fub
Klentimmer, gran	307 m ³ fub	95 m ³ fub
Vänerblock	128 m ³ fub	0 m ³ fub
Massaved, barr	2 425 m ³ fub	2 545 m ³ fub
Massaved, gran	1 444 m ³ fub	1 191 m ³ fub
Massaved, löv	687 m ³ fub	1 308 m ³ fub
Massaved, björk	246 m ³ fub	198 m ³ fub
Massaved, asp	0 m ³ fub	18 m ³ fub
Massaved barr/löv	0 m ³ fub	436 m ³ fub
Energived	312 m ³ fub	126 m ³ fub
Vedskog på rot	84 m ³ sk	206 m ³ sk
Skog på rot	0 m ³ sk	1 182 m ³ sk
LRK	685 m ³ sk	1 773 m ³ sk
Total såld volym exkl. GROT, flis	11 304 m³sk	12 600 m³sk

För Prästlönetillgångar i Stockholms stift är utfallet 2015 följande:

- Virkesförsäljning 3,4 Mkr (3,6 Mkr)
- Avverkad volym 11 304 m³sk (12 600 m³sk)
- Årlig tillväxt 18 719 m³sk (17 078 m³sk)
- Virkesförråd 568 088 m³sk (527 222 m³sk)

KAPITALFÖRVALTNINGEN

Under 2015 steg den svenska aktiemarkanden med tio procent under första halvåret och inledningen på året var mycket stark. Hösten blev sämre med ett större börsfall i augusti med återhämtning och nya ras under september och oktober, viss återhämtning skedde dock under det sista kvartalet. Totalt steg den svenska börsen med 6,6 procent under året. Politisk oro och konflikter, speciellt i Grekland och Syrien, och många människor på flykt under hösten påverkade det ekonomiska klimatet. Riksbanken försökte komma till rätta med den låga inflationen genom att sänka reporäntan. För första gången i Sverige fick vi en negativ ränta som sänktes ytterligare under året. Kurserna på den viktiga aktiemarknaden i New York utvecklades positivt under första halvåret, men sämre under den andra halvan med flera nedgångar. Tillväxtländernas aktiemarknader, framförallt Kina, hade ett negativt år. Dollarn stärktes mot kronan och det gynnade den svenska exporten. Tillväxten för 2015 blev marginellt bättre än 2014 med en successiv förbättring för utvecklade länder och en avmattning för utvecklingsländer. Den amerikanska arbetsmarknaden fortsatte att förbättras markant och centralbanken höjde räntan i december. Japans ekonomi återhämtade sig delvis med hjälp av aktiv stimulanspolitik. I euroområdet förbättrades konjunkturen. I Sverige var den inhemska efterfrågan tillväxtmotorn och exporten fick hjälp av en relativt svag krona. Den privata konsumtionen fortsatte att stimuleras av låga räntor. Under året fortsatte oljepriset att falla till nya lägstanivåer. Även råvarupriserna gick ner under året. Året avslutades positivt med FN:s klimatavtal i Paris.

Under året gjorde Wassum en utvärdering av våra tre kapitalförvaltare Cliens, DNB Asset Management AB och Lancelot Asset Management AB. Utvärderingen visar hur kapitalförvaltarna skött kapitalet under perioden oktober 2012 till april 2015 jämfört med varandra och jämfört med index.

Screening av alla tre förvaltares portföljer genomförs regelbundet av GES Investment Services. GES var med vid Stockholms stifts egendomsutskotts möte den 26 augusti och redovisade den screening som gjorts.

Det totala marknadsvärdet på långfristiga värdepappersinnehav var vid bokslutsdagen 483 Mkr (504 Mkr) och har under året minskat med fyra procent (ökning sju procent). Det bör noteras att

återtag av medel från depåerna hos kapitalförvaltarna gjordes med 60 Mkr i juni och 18 Mkr i november 2015, för att bland annat täcka den högre utdelningen till församlingar och stiftet.

Prästlönefondens marknadsvärde uppgick till 374 Mkr (380 Mkr), en minskning med två procent (ökning sex procent) och det bokförda värdet till 299 Mkr (321 Mkr). Portföljens bokförda värde uppgår till 386 Mkr (424 Mkr).

LIKVIDITET

Likvida medel inklusive kortfristiga placeringar uppgick per bokslutsdag till 12,1 Mkr (4,6 Mkr).

UTDELNING

Från årets resultat, som framgår av resultat- och balansräkningen, förväntas en utdelning för verksamhetsåret 2015 kunna ske med 928 kronor/andel, totalt 31,9 Mkr samt 31,9 Mkr i särskilt utjämningsbidrag till Stockholms stift.

VÅREXKURSION

Under vårens sista sammanträde i egendomsutskottet hölls vårexkursion för förtroendevalda och tjänstemän. Årets utflykt gjordes till Vallentuna och Solna. I Vallentuna besökte utskottet området Kristineberg och fick guidning från Vallentuna kommun till de naturvärden i form av gamla tallar och hållmarker som finns i området. Sedan gick turen vidare till Solna och Hagalund. Dagen avslutades med lunch och sammanträde.

EGENDOMSFÖRVALTNINGARNAS SAMARBETSORGAN – ENSO

Stiftens egendomsnämnder och egendomsutskott har fortsatt sitt samarbete och utvecklingen av detta genom ENSO, Egendomsförvaltningarnas samarbetsorgan. Under året har frågor om gårdsarrendatorers villkor och jordbrukets förutsättningar i framtiden diskuterats liksom rationaliseringar av markinnehav. Remissyttranden över viktiga betänkanden har lämnats. Internt har gruppen slutfört arbetet med en policy för upplåtelse för ledningar och bredband och förberett samrådet med kyrkostyrelsen. Även i år genomfördes en informationsinsats i samband med kyrkomötet i enlighet med tidigare beslut att så ska ske de två första åren på mandatperioden.

RESULTAT

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgick till 39,8 Mkr (36,9 Mkr). Resultatet för 2015 efter bokslutsdispositioner och skatt gav en vinst på 40,5 Mkr (36,8 Mkr). Det redovisade resultatet är dock inte i sin helhet disponibelt för utdelning. Värdesäkring ska ske av kapitalet enligt 46 kap 11§ kyrkoordningen samt kapitalisering av de realisationsresultat som uppkommit vid fastighetsavyttringar. Värdesäkring för inflation 2015 uppgår till 163 tkr (0 tkr). Det samlade disponibla resultatet för 2015, med hänsyn till dessa omföringar, uppgick till 38,3 Mkr (34,7 Mkr).

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Den 10 februari 2016 beslutade stiftsstyrelsen på egendomsutskottets förslag att säga upp kapitalförvaltaren DNB Asset Management AB och fördela de förvaltade medlen på de två övriga förvaltarna.

FINANSIELLA INSTRUMENT

Stiftsstyrelsens riktlinjer för kapitalförvaltningen regleras i ett av stiftsfullmäktige fastställd finanspolicy. Gällande finanspolicy antogs under 2011 och innehåller bland annat etiska kriterier för placeringsval,

avkastningsmål samt regler för portföljsammansättning. Stiftsstyrelsen gör regelbundet en översyn av sina riktlinjer för finansiella instrument.

DEFINITIONER

Kyrklig jord

Fast egendom som har anslagits, tilldelats, kyrkan för att användas till särskilda ändamål. I kyrkoordningen anges som huvudmål att förvaltningen av den kyrkliga jorden ska inriktas på att vidmakthålla de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Den kyrkliga jorden i Stockholms stift utgörs av prästlönefastigheter.

Prästlönefastighet

Består av fast egendom och tomträtter som ger avkastning i form av arrenden, hyror, skogslikvider med mera. Vid försäljning av en prästlönefastighet ska ersättningen fonderas med avdrag för kostnader i samband med försäljningen.

Prästlönefond

Består av fonderat kapital från försäljningar av prästlönefastigheter vilket förvaltas i form av svenska och utländska aktier samt räntebärande papper.

Förslag till vinstdisposition och utdelning

Det sammanlagda resultatet för verksamhetsåret 2015 slutade på en vinst om 40,5 Mkr (36,8 Mkr). Disponibelt för utdelning är årets resultat minskat dels med värdesäkring enligt kyrkoordningen 46 kap 11 § och dels minskad med överskottet från försäljning av fast egendom jämfört med det bokförda värdet. Disponibelt för utdelning är 76,0 Mkr (90,3 Mkr). Enligt kyrkoordningen ska hälften av resultatet fördelas mellan församlingar/pastorat i förhållande till deras andelar av prästlönetillgångarnas avkastning. Den andra hälften utgör den särskilda utjämningsavgiften som ska betalas direkt till stiftet. Stiftsstyrelsen föreslår en utdelning till församlingar/pastorat på 928 kr per andel, totalt 31,9 Mkr samt 31,9 Mkr till stiftet. Utdelningen är 164 kr per andel högre än 2014. Den återstående vinsten, efter beräkning av konsolideringstak och utdelning/särskild utjämningsavgift, på 12,2 Mkr (37,8 Mkr) överförs i ny räkning.

Utdelningen 2014 uppgick till 764 kr per andel, i årsredovisningen för 2014 anges dock beloppet 485 kr per andel. Detta då beslutet om att utdelningen skulle uppgå till 764 kr per andel togs av stiftsfullmäktige 1 juni 2015. Detta med anledning av att bestämmelsen i kyrkoordningen (SvKB 2012:4) angående placering av balanserade vinstmedel från förvaltningen av prästlönetillgångar inte hade beaktats i det tidigare beslutet.

Vinstdisposition	Mkr	2015	2014
Balanserad vinst från föregående år		37,8	55,6
Tillkommer redovisat disponibelt årsresultat		38,3	34,7
Summa		76,0	90,3
Stiftsstyrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:			
– att till församlingar/pastorat dela ut		31,9	26,3
– att till stiftet dela ut som särskild utjämningsavgift		31,9	26,3
– att återstående medel överförs i ny räkning		12,2	37,8
Summa		76,0	90,3

UTDELNING TILL FÖRSAMLINGAR/PASTORAT OCH STIFTET PER ANDEL:

928 KR

Församlingar/pastorat	Andelar	Kr	Församlingar/pastorat	Andelar	Kr
			Transport	10 939	10 151 392
Boo	153	141 984	S:t Matteus	4	3 712
Botkyrka	880	816 640	Nacka	126	116 928
Bromma	43	39 904	Sollentuna	81	75 168
Brännkyrka	2 173	2 016 544	Solna	8 165	7 577 120
Dalarö-Örnö-Utö	371	344 288	Spånga	219	203 232
Danderyd	459	425 952	Sundbyberg	58	53 824
Ed	302	280 256	Tyresö	60	55 680
Ekerö	2 708	2 513 024	Täby	369	342 432
Fresta	674	625 472	Vallentuna	1 401	1 300 128
Färingsö	1 096	1 017 088	Värmdö	3 711	3 443 808
Gustavsberg	14	12 992	Västerhaninge-Muskö	5 104	4 736 512
Hammarby	657	609 696	Össeby	1 309	1 214 752
Huddinge	128	118 784	Österhaninge	813	754 464
Järfälla	2	1 856	Österåker-Östra Ryd	2 001	1 856 928
Lidingö	1 130	1 048 640	Till församlingar/pastorat	34 360	31 886 080
Ljusterö-Kulla	149	138 272	Till stiftet		31 886 080
Transport	10 939	10 151 392	Totalt utbetalas		63 772 160

Församlingarnas och pastoratens andelar bestämdes den 1 januari 1995. De beräknades efter marknadsvärdet på respektive församlingars och pastoratens tillgångar i förhållande till det sammanlagda marknadsvärdet på tillgångarna.

Flerårsöversikt

		2015	2014	2013	2012	2011
Rörelsens intäkter	Mkr	54,1	48,9	48,4	45,6	23,8
– varav resultat vid avyttring av prästlönefastigheter	Mkr	0	2,1	4,9	2,3	1,1
Årets resultat före skatt	Mkr	40,5	36,9	28,9	31,7	8,2
Förslag till utdelning/per andel	kr	928	764	300	150	150
Balansomslutning per bokslutsdag	Mkr	533	544	533	509	491

Nyckeltal		2015	2014	2013	2012	2011
Vinstmarginal, fastigheter och jord	%	54	27	76	80	68
Vinstmarginal, skog	%	8	21	33	28	41
Direktavkastning						
Direktavkastning, fastigheter och jord	%	1,9	1,0	3,3	3,1	2,3
Direktavkastning, skog	%	0,1	0,3	0,2	0,0	0,7
Direktavkastning, fond	%	7,1	7,0	6,3	7,4	1,5
Direktavkastning förvaltade tillgångar	%	3,9	3,7	3,9	4,1	1,5
Totalavkastning						
Totalavkastning, fastigheter och jord	%	2,8	2,0	18,5	4,4	34,0
Totalavkastning, skog	%	0,1	0,9	0,3	5,4	56,8
Totalavkastning, fond	%	2,9	13,5	17,7	18,6	-12,6
Totalavkastning förvaltade tillgångar	%	2,1	7,3	12,9	11,2	15,7
Marknadsvärden förvaltade tillgångar						
Jord (byggnader, mark och jordbruk)	Mkr	245,4	243,2	240,6	206,7	204,0
Skog	Mkr	271,6	271,6	270,0	269,8	255,5
Fond	Mkr	483,1	503,6	471,5	420,8	376,4
Summa marknadsvärde	Mkr	1 000,1	1 020,1	982,1	897,3	835,9

Nyckeltalsdefinitioner

* Vinstmarginal (%) – Uppgiften beräknas som rörelseresultat dividerat med rörelsens intäkter.

* Direktavkastning (%) – Uppgiften beräknas som rörelseresultat dividerat med genomsnittligt marknadsvärde på förvaltade tillgångar.

* Totalavkastning – Uppgiften beräknas som rörelseresultat plus värdeutveckling under året dividerat med genomsnittligt marknadsvärde på förvaltade tillgångar.

(Marknadsvärdet för jord och skog beräknas som taxeringsvärdet x 1,33 för att möjliggöra relevanta jämförelser stiftens emellan.)

Förvaltd areal		2015	2014	2013	2012	2011
Produktiv skog	ha	3 282	3 057	3 050	2 970	2 967
Inägomark	ha	774	769	773	755	803
Övrig mark	ha	631	473	543	546	533
Förvaltd areal totalt	ha	4 687	4 299	4 366	4 271	4 303

Taxeringsvärden		2015	2014	2013	2012	2011
Byggnader och mark	tkr	110 208	108 549*	110 569*	82 744*	81 090
Skog **	tkr	204 197	204 197	203 016	202 858	192 133
Jordbruksfastigheter	tkr	74 319	74 319	70 332	72 641	72 288
Taxeringsvärde totalt	tkr	388 724	387 065	383 917	358 243	345 511

* Siffrorna har korrigerats till följd av ej justerade samtaxerade fastigheter, vilket även påverkar nyckeltalen ovan.

** Under 2015 köptes ett skogsområde om cirka 242 hektar i Södermanland med ett anskaffningsvärde på 20 195 tkr. Inget taxeringsvärde för detta anges då det inte var fastställt vid upprättande av årsredovisningen.

Resultaträkning

	tkr	Not	2015	2014
Rörelsens intäkter		1,2		
Intäkter prästlönefastigheter			6 349	6 127
Intäkter skog och jord			4 278	4 382
Intäkter prästlönefond			41 360	36 266
Resultat vid avyttring av prästlönefastigheter			0	2 072
Övriga rörelseintäkter			2 086	73
Summa rörelsens intäkter			54 073	48 920
Rörelsens kostnader				
Kostnader för varor, material och vissa köpta tjänster			-7 347	-3 611
Kostnader för inhyrd personal		3	-2 961	-2 404
Övriga externa kostnader		4	-3 710	-5 922
Personalkostnader (utbildning)			-19	-62
Av- och nedskrivning av materiella anläggningstillgångar			-271	-260
Summa rörelsens kostnader			-14 308	-12 258
Rörelseresultat			39 765	36 662
Resultat från finansiella investeringar		5		
Resultat från finansiella anläggningstillgångar			0	294
Övriga ränteutgifter och liknande poster			45	17
Räntekostnader och liknande resultatposter			-46	-71
Resultat från finansiella poster			-1	239
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER			39 763	36 901
Bokslutsdispositioner		6	752	0
RESULTAT FÖRE SKATT			40 516	36 901
Skatt på årets resultat		7	20	-89
ÅRETS RESULTAT			40 536	36 813

Prästlönefastigheter och prästlönefonder ska förvaltas av Svenska kyrkan såsom självständiga förmögenheter. Endast avkastningen får användas för ändamålet. Resultaträkningen ovan är utformad för att följa god redovisningssed i Sverige. Det redovisade resultatet är inte i sin helhet disponibelt för ändamålet. Enligt lag och kyrkoordning ska kapitalisering ske enligt nedan

	tkr	2015	2014
Årets resultat enligt resultaträkningen		40 536	36 813
Värdesäkring enligt KO 46:11 (Förändringen i KPI 2014 var negativ)		-163	0
Omföring av realisationsvinst/-förlust för fastighet i förhållande till anskaffningsvärde		0	-2 072
Omföring servitut-/inträngsersättningar		-2 086	-73
Disponibelt för utdelning		38 287	34 668

Balansräkning

	tkr	Not	2015	2014
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillgångar		8		
Prästlönefastigheter			133 377	109 315
Inventarier, verktyg och installationer			132	145
			133 509	109 460
Finansiella anläggningstillgångar				
Prästlönefondsmedel		9	298 894	320 695
Övriga långfristiga värdepappersinnehav		10	87 599	103 798
			386 493	424 493
Summa anläggningstillgångar			520 002	533 953
Omsättningstillgångar				
Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar			415	235
Övriga fordringar			198	4 463
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		11	342	339
			955	5 038
Kassa och bank		12	12 111	4 639
Summa omsättningstillgångar			13 066	9 676
SUMMA TILLGÅNGAR			533 069	543 629
EGET KAPITAL OCH SKULDER				
Eget kapital				
Bundet eget kapital				
Prästlönefastighetskapital			133 509	109 460
Prästlönefondskapital			298 894	320 695
Summa bundet eget kapital			432 404	430 155
Fritt eget kapital				
Balanserat resultat			37 756	55 591
Årets resultat			38 287	34 668
Summa fritt eget kapital			76 044	90 258
Summa eget kapital			508 448	520 413
Obeskattade reserver		14	16 899	17 652
Avsättningar		15	496	158
Kortfristiga skulder				
Förskott från kunder			739	0
Leverantörsskulder			730	3 022
Växelskulder			47	0
Skatteskulder			88	0
Övriga skulder			114	201
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		17	5 508	2 183
Summa kortfristiga skulder			7 226	5 406
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER			533 069	543 629
Poster inom linjen				
Ställda säkerheter			Inga	Inga
Ansvarsförbindelser			Inga	Inga

Kassaflödesanalys

	tkr	2015	2014
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		39 763	36 901
<i>Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet</i>			
Av- och nedskrivningar		271	260
Ökning/minskning av avsättningar		338	153
Resultat vid finansiella anläggningstillgångar		45	0
Resultat vid försäljning av anläggningstillgångar		-31 346	-30 521
		9 071	6 793
Betald inkomstskatt avseende näringsverksamhet		108	-6 812
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar i rörelsekapitalet		9 179	-19
<i>Kassaflöde från förändring i rörelsekapital</i>			
Minskning/ökning av kortfristiga fordringar		4 083	-3 485
Minskning/ökning av kortfristiga skulder		1 688	1 263
Kassaflöde från den löpande verksamheten		14 950	-2 241
Investeringsverksamheten (driften)			
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar		-4 655	-42 053
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		27 957	43 107
Kassaflöde från investeringsverksamheten		23 302	1 054
PRÄSTLÖNETILLGÅNGAR			
Prästlönefastigheter			
Förvärv av prästlönefastigheter		-24 320	-249
Försäljning av prästlönefastigheter		0	2 247
Prästlönefondsmedel			
Förvärv av värdepapper		-49 350	-114 034
Försäljning värdepapper		95 392	133 198
Kassaflöde från prästlönetillgångar		21 723	21 162
Kassaflöde före utdelning		59 974	19 975
Utdelning till församlingar/samfälligheter och stift		-52 502	-20 616
Årets kassaflöde		7 472	-641
Likvida medel vid årets början		4 639	5 280
Likvida medel vid årets slut		12 111	4 639
		2015	2014
Specifikation av likvida medel vid årets slut			
Kassa och bank		12 111	4 639
Kortfristiga placeringar		0	0
Belopp vid årets slut		12 111	4 639

Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

GRUNDER FÖR UPPRÄTTANDE

Redovisningsprinciperna är oförändrade i jämförelse med föregående år, om inget annat anges.

ÅRSREDOVISNING

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens (BFN) allmänna råd. Kassaflödesanalysen har upprättats med utgångspunkt i Redovisningsrådets rekommendation RR7 – Redovisning av kassaflöden. Vidare tillämpas rekommendationer utgivna av Svenska kyrkans redovisningskommitté (KRED).

VÄRDERINGSGRUND

Tillgångar och skulder värderas till anskaffningsvärde om inte annat anges.

BELOPP

Samtliga belopp är angivna i tusentals kronor (tkr) om inte annat anges. Beloppen inom parentes anger tidigare års värden.

INTÄKTSREDOVISNING

Intäkter redovisas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas.

Försäljning av varor redovisas vid leverans av produkter till kunden, i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljning redovisas netto efter moms, rabatter och kursdifferenser vid försäljning i utländsk valuta.

Virkesintäkter redovisas enligt följande:

Leveransvirke: i den period virket levererats till köparen.
 Avverkningsuppdrag och leveransrotköp: i den period virket inmätts.
 Rotposter: vid kontraktstillfället.

Övriga intäkter som intjänats intäktsredovisas enligt följande:

Arrende- och hyresintäkter: i den period uthyrningen avser.
 Ränteintäkter: i enlighet med effektiv avkastning.
 Erhållen utdelning: när rätten att erhålla utdelning bedöms som säker.

INKOMSTSKATTER

Prästlönetillgångarna beskattas från och med inkomståret 2014 som en inskränkt skatteskyldig stiftelse. Endast inkomst av näringsverksamhet och innehav av fastighet beskattas. Kapitalvinster och andra inkomster som inte kommer från näringsverksamhet är alltid skattefria förutsatt att villkoren för inskränkt skattskyldighet är uppfyllda. Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år samt justeringar avseende tidigare års aktuella skatt. Skatteskulder/fordringar värderas till vad som ska erläggas till eller erhållas från Skatteverket.

MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärdet efter avdrag för avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över den bedömda nyttjandeperioden. Mark skrivs inte av då nyttjandeperioden är obegränsad. Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader:

Ekonomibyggnader på jordbruksfastighet	25 år	(4 %)
Hyreshus	50 år	(2 %)
Bostadsbyggnader på jordbruksfastighet	50 år	(2 %)
Småhus på småhusenhet	50 år	(2 %)

Mark:

Markanläggningar	20 år	(5 %)
------------------	-------	-------

Byggnadsinventarier:

Spannmålstork	25 år	(4 %)
Värmepanna	15 år	(6,67 %)

Vid varje balansdag sker en prövning av anläggningstillgångens värde och den skrivs ned ifall den bedöms ha ett lägre värde än bokfört värde och det kan antas att värdenedgången är bestående. Om det inte längre finns skäl för nedskrivningen, återförs den. Nedskrivningen och återföringen redovisas i resultaträkningen.

FINANSIELLA INSTRUMENT**Finansiella anläggningstillgångar**

Finansiella anläggningstillgångar i form av aktier, obligationer och andra långfristiga värdepappersinnehav redovisas till anskaffningsvärde minskat med eventuell nedskrivning.

Vid varje balansdag sker en prövning av totala värdepappersinnehavets värde och den skrivs ned ifall den bedöms ha ett lägre värde än bokfört värde och det kan antas att värdenedgången är bestående eller om värdenedgången bedöms vara väsentlig. Om det inte längre finns skäl för nedskrivningen återförs den. Nedskrivningen och återföringen redovisas i resultaträkningen.

PRÄSTLÖNEFONDSPLACERINGAR

Prästlönefondsmedel utgör en separat förvaltningsmassa, motsvarande förvaltningens bundna prästlönefondskapital, där insättningar och uttag ur värdepappersportföljen sker i samband med köp och försäljning av prästlönefastigheter. Samtliga tillgångar och eventuella fondlikvidsskulder som är relaterade till portföljen redovisas på raden prästlönefondsmedel i balansräkningen. Prästlönefondsmedel förvaltas långsiktigt och redovisas som anläggningstillgång. Förvaltningen av prästlönefondsmedel utgör en kärnverksamhet i förvaltarens uppdrag och redovisas som egen rörelsegren. Avkastningen från prästlönefondsmedlen redovisas på separat rad under verksamhetens intäkter.

För de marknadsvärderade instrument som ingår i prästlönefondsmedlen sker en kollektivvärdering. Det innebär att vid prövning av lägsta värdets princip/prövning av nedskrivningsbehov avräknas orealiserade förluster mot realiserade vinster inom portföljen.

FORDRINGAR

Fordringar har efter individuell värdering upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

AVSÄTTNINGAR

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

KASSAFLÖDESANALYS

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod och visar prästlönetillgångarnas in- och utbetalningar uppdelade på den löpande verksamheten, investeringsverksamheten, finansieringsverksamheten samt förvaldade prästlönetillgångar. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificeras rörelsemedel bestående av kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut, kyrkkontot samt kortfristiga likvida placeringar som är noterade på en marknadsplats.

Noter

NOT 1 – Information om oberoende rörelsegrenar	2015	2014
Rörelsens intäkter fördelar sig på rörelsegrenar enligt följande:		
Fastighet	8 435	8 206
Skog inklusive jakt och fiske	4 278	4 382
Fond	41 360	36 266
Summa	54 073	48 854
Rörelseresultatet fördelar sig på rörelsegrenar enligt följande:		
Fastighet	4 537	2 259
– varav realisationsresultat vid avyttring anläggningstillgång	(0)	(2 072)
Skog inklusive jakt och fiske	362	939
Fond	34 864	33 959
– varav realisationsresultat vid avyttring anläggningstillgång	(31 346)	(28 449)
Summa	39 763	37 157
NOT 2 – Intäkternas fördelning	2015	2014
INTÄKTER PRÄSTLÖNEFASTIGHETER		
Intäkter fastigheter		
Uthyrning av lokaler	407	399
Bostadsarrenden	185	184
Jordbruksarrenden – gårdarrenden	674	708
Jordbruksarrenden – sidoarrenden	903	904
Lägenhetsarrenden	194	214
Anläggningsarrenden	183	131
Tomträtt industri	2 099	2 091
Tomträtt bostad	563	382
Hysesintäkter Havssvalget	1 135	1 025
Övriga sidointäkter	6	24
Summa intäkter fastigheter	6 349	6 061
Övriga intäkter fastigheter		
Resultat vid avyttring av fastighet	0	2 072
Intrång och servitut	2 086	73
Summa övriga intäkter fastigheter	2 086	2 145
Summa totala intäkter fastigheter	8 435	8 206
INTÄKTER SKOG, INKLUSIVE JAKT OCH FISKE		
Virkesintäkter	3 420	3 571
Utdelning allmänning	51	42
Jaktarrenden	784	759
Fiskearrenden	6	3
Övriga intäkter	16	8
Summa	4 278	4 382
SUMMA PRÄSTLÖNEFASTIGHETER	12 713	12 588
INTÄKTER PRÄSTLÖNEFOND		
Utdelningar	7 593	5 386
Realisationsresultat vid försäljningar	31 346	28 449
Räntor	2 421	2 432
SUMMA PRÄSTLÖNEFOND	41 360	36 266

NOT 3 – Inhyrd personal

Personal från stiftet har varit engagerade i verksamheten med en arbetsinsats motsvarande 2,5 (2,5) tjänster.

NOT 4 – Övriga externa kostnader, inklusive arvoden och kostnadsersättningar till revisorer **2015** **2014****Övriga externa kostnader**

Lokalkostnader	27	231
Fastighetskostnader	1 935	1 723
Fastighetsförsäkringar	154	143
Förbrukningsinventarier/material	5	6
Reparation och underhåll	11	9
Resekostnader för troendevalda och personal	8	19
Reklam och PR	1	0
Övriga verksamhetskostnader	24	5
Kontorsmateriel och trycksaker	0	2
Förvaltningskostnader	65	66
Revisionsarvode *	175	176
Övriga externa tjänster	1 282	3 383
Övriga externa kostnader	23	159
Summa	3 710	5 922

*** Kvalificerade revisorer**

Ernst & Young, revisionsuppdrag	175	176
Summa	175	176

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på prästlönetillgångarnas revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådana arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.
Kostnaden för övriga valda revisorer belastar stiftet.

NOT 5 – Resultat från finansiella investeringar **2015** **2014****Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter**

Ränteintäkter	45	311
Räntekostnader	-46	-71
Summa	-1	239

NOT 6 – Bokslutsdispositioner **2015** **2014****Bokslutsdispositioner**

Återföring periodiseringsfond	752	0
Summa	752	0

NOT 7 – Årets skatt **2015** **2014****Årets skatt**

Skatt på grund av ändrad taxering	20	-89
Summa	20	-89

NOT 8 – Prästlönefastigheter	2015	2014
BYGGNADER OCH MARK		
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	112 683	112 610
Inköp	24 320	249
Försäljningar och utraneringar	0	-175
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	137 003	112 683
Ingående ackumulerade avskrivningar	-3 368	-3 121
Årets avskrivningar	-257	-247
Utgående ackumulerade avskrivningar	-3 626	-3 368
UTGÅENDE BOKFÖRT VÄRDE	133 377	109 315
BYGGNADSinventarier		
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	198	198
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	198	198
Ingående ackumulerade avskrivningar	-53	-40
Årets avskrivningar	-13	-13
Utgående ackumulerade avskrivningar	-66	-53
UTGÅENDE BOKFÖRT VÄRDE	132	145
UTGÅENDE BOKFÖRT VÄRDE, TOTALT	133 509	109 460
TAXERINGSVÄRDEN		
Byggnader och mark	110 208	108 549*
Skog **	204 197	204 197
Jordbruksfastigheter	74 319	74 319
Summa	388 724	387 065
MARKNADSVÄRDEN		
Övrig fast egendom	146 577	144 370*
Skog **	271 582	271 582
Jordbruksfastigheter	98 844	98 844
Summa	517 003	514 796

Prästlönetillgångarna omfattas från och med år 2000 av bokföringskyldighet. I den öppningsbalansräkning som upprättades 2000-01-01 värderades fastighetsbeståndet, med stöd av BFN U 95:3, till ett försiktigt beräknat marknadsvärde vilket ansågs motsvara då aktuella taxeringsvärden.

* Taxeringsvärdet för 2014 har korrigerats till följd av ej justerade samtaxerade fastigheter och påverkar även marknadsvärdet.

** Under 2015 köptes ett skogsområde om cirka 242 hektar i Södermanland med ett anskaffningsvärde på 20 195 tkr. Inget taxeringsvärde för detta anges då det inte var fastställt vid upprättande av årsredovisningen.

NOT 9 – Prästlönefondsmedel	ANSKAFFNINGSVÄRDE		BOKFÖRT VÄRDE		MARKNADSVÄRDE	
	2015	2014	2015	2014	2015-12-31	2014-12-31
Noterade aktier och aktiefonder	176 765	192 348	176 765	192 348	249 745	250 182
Noterade räntebärande värdepapper	84 922	89 763	84 922	89 763	86 908	91 977
Övriga värdepappersinnehav	16 744	21 002	16 744	21 002	16 654	21 077
Övriga placeringar	20 464	17 583	20 464	17 583	20 319	17 246
Summa prästlönefondsplaceringar	298 894	320 695	298 894	320 695	373 627	380 482
Förändring prästlönefondsmedel			2015	2014		
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden			320 695	318 363		
Investeringar under året			46 884	114 034		
Försäljningar/avyttringar			71 151	-106 137		
Förändring likvida medel förvaltare			2 466	-5 565		
Utgående bokfört värde			298 894	320 695		

NOT 10 – Övriga långfristiga värdepappersinnehav	ANSKAFNINGSVÄRDE		BOKFÖRT VÄRDE		MARKNADSVÄRDE	
	2015	2014	2015	2014	2015-12-31	2014-12-31
Noterade aktier och aktiefonder	51 805	62 256	51 805	62 256	73 194	80 975
Noterade räntebärande värdepapper	24 888	29 053	24 888	29 053	25 471	29 770
Onoterade värdepappersinnehav *	3 030	3 030	0	0	0	0
Övriga värdepappersinnehav	4 907	6 798	4 907	6 798	4 881	6 822
Övriga placeringar	5 998	5 691	5 998	5 691	5 955	5 582
Summa prästlönefondsplaceringar	90 629	106 828	87 599	103 798	109 501	123 149

*** Onoterade värdepappersinnehav**

Prästlönetillgångarna köpte aktier 2007 i det onoterade aktiebolaget Nordic Microcap Investment AB till ett värde av 3 030 tkr. Innehavet skrevs ned till 0 kr år 2011.

Förändring övriga långfristiga värdepappersinnehav	2015	2014
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	103 798	97 898
Investeringar under året	3 929	42 053
Försäljningar/avyttringar	-20 852	-34 353
Förändring likvida medel förvaltare	724	-1 800
Utgående bokfört värde	87 599	103 798

NOT 11 – Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2015	2014
Försäkringspremier	168	153
Ränta	0	5
Övrigt	174	181
Summa	342	339

NOT 12 – Kassa och bank

Av behållningen på kassa och bank utgör 12 111 tkr (4 566 tkr) av det så kallade kyrkkontot. Kyrkkontot utgör i juridisk mening en fordran på Svenska kyrkans nationella nivå. De regelverk som styr kyrkkontot är dock av sådan karaktär att fordran i redovisningssammanhang ses som ett ordinärt banktillgodohavande.

NOT 13 – Förändring av eget kapital	BUNDET EGET KAPITAL		FRITT EGET KAPITAL		SUMMA EGET KAPITAL
	Prästlönefastighetskapital	Prästlönefondskapital	Balanserat resultat	Redovisat årsresultat	
Belopp vid årets ingång	109 460	320 695	55 591	34 668	520 413
Omföring av föregående års resultat			34 668	-34 668	0
Köp/försäljning prästlönefastighet, bokfört värde	24 320	-24 320			0
Omföring avskrivning byggnader	-271	271			0
Årets resultat				40 536	40 536
<i>Avsättning till bundet eget kapital:</i>					
intrång eller servitut		2 086		-2 086	0
värdesäkring enligt KO 46:11		163		-163	0
Utdelning					
Utdelning till andelsägande församling/pastorat			-26 251		-26 251
Särskild utjämningsavgift till stiftet			-26 251		-26 251
Belopp vid årets utgång	133 509	298 894	37 756	38 287	508 448
SUMMA BUNDET OCH FRITT EGET KAPITAL	432 404		76 044		

NOT 14 – Obeskattade reserver	2015	2014
Periodiseringsfond	16 899	17 652
Summa	16 899	17 652

NOT 15 – Avsättningar	2015	2014
Avsättning för skogsvård	496	158
Summa	496	158

NOT 16 – Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2015	2014
Upplupna räntor	60	20
Förutbetalda hyresinkomster	57	57
Förutbetalda arrenden	1 726	1 747
Upplupna revisionsarvoden	35	40
Upplupna förvaltararvoden	3 420	306
Övrigt	209	13
Summa	5 508	2 183

Stiftsstyrelsen

Stiftsstyrelsen har vid dagens sammanträde den 31 mars 2016 beslutat överlämna årsredovisningen till stiftsfullmäktige samt föreslå stiftsfullmäktige fastställa årsredovisningen för 2015.

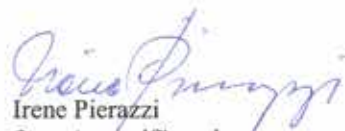
Stockholm 2016-03-31

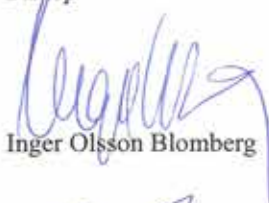
Eva Brunne
Biskop

Jan Olov Sundström
1: e vice ordförande

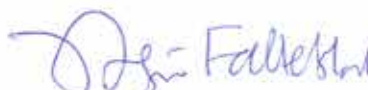
Irene Pierazzi
2: e vice ordförande

Inger Olsson Blomberg

Klas Weidstam

Björn Falkeblad

Lars Jakobsson

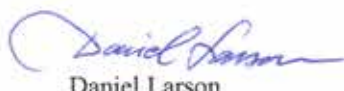
Roland Johansson

Georg Lagerberg

Jan Forsell

Daniel Larson

Linnea Jensdotter

Ylva Wahlström

Vår revisionsberättelse har avgivits den 15 april 2016

Göran Dahlstrand

Lars-Olof Landin

Ernst & Young

Jonathan Bexelius
Auktoriserad revisör

Revisionsberättelse

Till stiftsfullmäktige i Stockholms stift avseende Prästlönetillgångar org.nr. 802408-9818

Rapport om årsredovisningen

Vi har reviderat årsredovisningen för Prästlönetillgångar i Stockholms stift för år 2015.

Stiftsstyrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är stiftsstyrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som stiftsstyrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Granskningen har utförts enligt god revisionssed. För den auktoriserade revisorn innebär detta att han eller hon utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att den auktoriserade revisorn följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur Stiftsstyrelsen upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i Prästlönetillgångar i Stockholms stifts interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i stiftsstyrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Prästlönetillgångar i Stockholms stifts finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att stiftsfullmäktige fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt kyrkoordningen

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av stiftsstyrelsens förvaltning av Prästlönetillgångar i Stockholms stift för år 2015.

Stiftsstyrelsens ansvar

Det är stiftsstyrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt kyrkoordningen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om stiftsstyrelsens förvaltning på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om förvaltningen har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i Prästlönetillgångar i Stockholms stift för att kunna bedöma om någon ledamot av stiftsstyrelsen har företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet gentemot Prästlönetillgångar i Stockholms stift.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Vi tillstyrker att stiftsfullmäktige beviljar stiftsstyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret avseende förvaltningen av Prästlönetillgångar i Stockholms stift.

Stockholm den 15 april 2016

Jonathan Bexelius

Auktoriserad revisor

Lars-Olof Landin

Göran Dahlstrand

Fastighetsförteckning

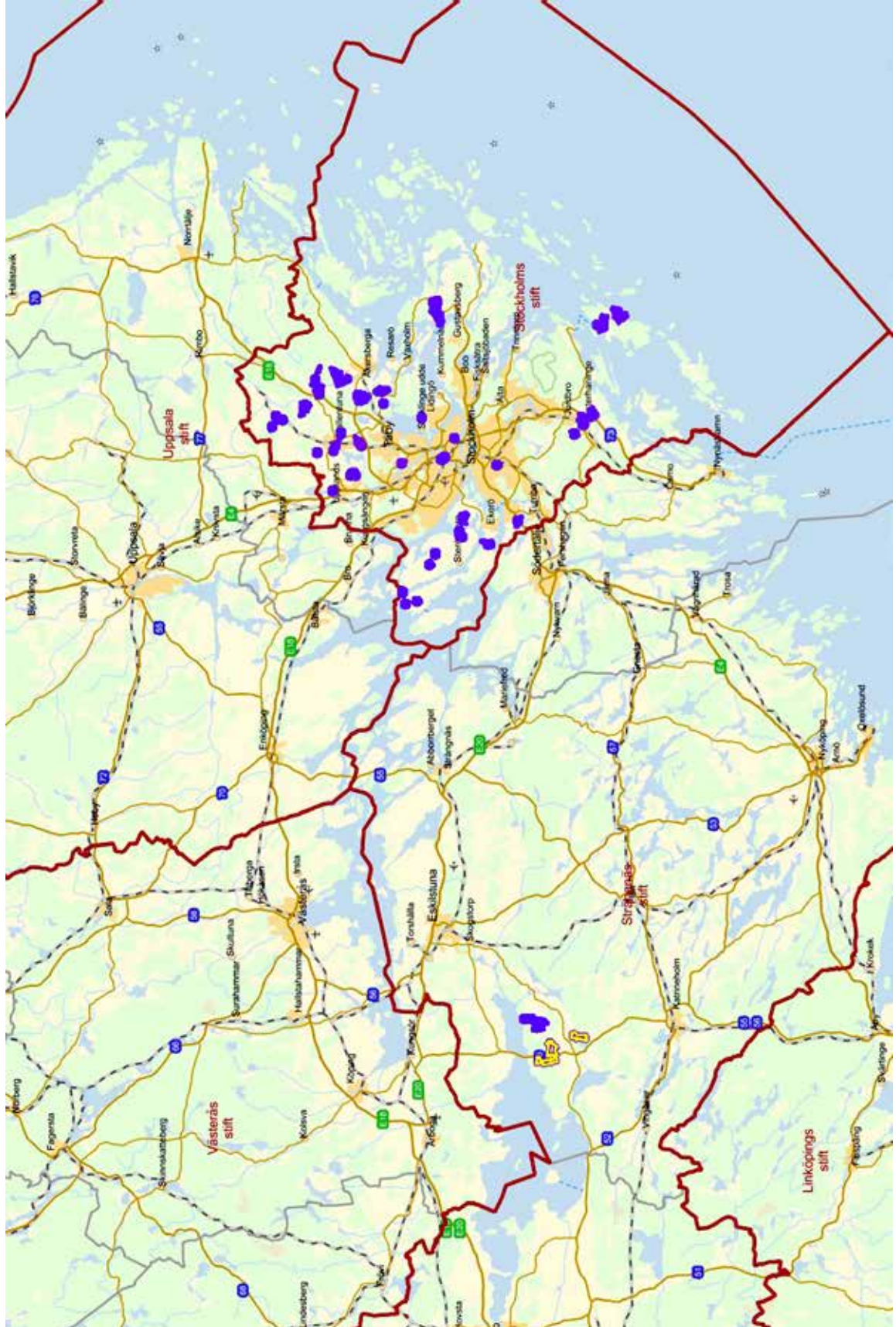
FASTIGHET	KOMMUN	URSPRUNGLIG ANDELSÄGARE	AREAL HA
1 ERIKSBERG 2:27	BOTKYRKA	Botkyrka	68,8
2 DANDERYD 2:2	DANDERYD	Danderyds	43,2
3 EKERÖ PRÄSTGÅRD 1:1	EKERÖ	Ekerö pastorat	105,0
4 FÄRENTUNA PRÄSTGÅRD 1:16	EKERÖ	Färingsö	14,0
5 FÄRENTUNA PRÄSTGÅRD 1:33	EKERÖ	Färingsö	0,1
6 LISSELBY 2:1	EKERÖ	Färingsö	52,0
7 LOVÖ PRÄSTGÅRD 1:1	EKERÖ	Ekerö pastorat	148,5
8 MUNSÖ PRÄSTGÅRD 1:1	EKERÖ	Ekerö pastorat	64,8
9 MÖRBY 2:1	EKERÖ	Färingsö	12,1
10 RINGTORP 1:1	ESKILSTUNA	Västerhaninge-Muskö	11,7
11 TORP 3:1	ESKILSTUNA	Västerhaninge-Muskö	302,3
12 DEGERNÄS 1:1	HANINGE	Dalarö-Ornö-Utö	225,3
13 ÖSTRA HÄSSELMARA 1:1	HANINGE	Dalarö-Ornö-Utö	191,0
14 SOLBERGA 1:1	HANINGE	Österhaninge	132,0
15 ÅBY 1:1	HANINGE	Västerhaninge-Muskö	263,4
16 LÅNGKÄRR 1:6	KATRINEHOLM	Västerhaninge-Muskö	640,2
17 LIDINGÖ 5:194	LIDINGÖ	Lidingö	0,5
18 GELBGJUTAREN *:3	SOLNA	Solna	0,1
19 GELBGJUTAREN *:4	SOLNA	Solna	0,1
20 GELBGJUTAREN *:10	SOLNA	Solna	0,1
21 GELBGJUTAREN *:13	SOLNA	Solna	0,2
22 GELBGJUTAREN *:14	SOLNA	Solna	0,2
23 INSTRUMENTET *:5	SOLNA	Solna	0,5
24 KASSASKÅPET *:1	SOLNA	Solna	0,1
25 KASSASKÅPET *:2	SOLNA	Solna	0,2
26 KASSASKÅPET *:4	SOLNA	Solna	0,1
27 KASSASKÅPET *:9	SOLNA	Solna	0,1
28 KASSASKÅPET *:10	SOLNA	Solna	0,1
29 KASSASKÅPET *:15	SOLNA	Solna	0,2
30 KASSASKÅPET *:16	SOLNA	Solna	0,3
31 MJÖLNER *:2	SOLNA	Solna	0,3
32 KAPELLANEN *:7	SOLNA	Solna	0,1
33 KAPELLANEN *:8	SOLNA	Solna	0,1
34 KAPELLANEN *:9	SOLNA	Solna	0,1
35 KYRKVÅRDEN *:4	SOLNA	Solna	0,1
36 KYRKVÅRDEN *:5	SOLNA	Solna	0,1
37 KYRKVÅRDEN *:8	SOLNA	Solna	0,1
38 KYRKVÅRDEN *:9	SOLNA	Solna	0,1
39 KYRKVÅRDEN *:10	SOLNA	Solna	0,1
40 KYRKVÅRDEN *:11	SOLNA	Solna	0,1
41 KYRKVÅRDEN *:12	SOLNA	Solna	0,1
42 VAPENHUSET *:5	SOLNA	Solna	0,1
43 VAPENHUSET *:6	SOLNA	Solna	0,1
44 HAVSSVALGET *:13	STOCKHOLM	Prästlönetillgångar	0,1
45 ÄLVSJÖ 1:2	STOCKHOLM	Brännkyrka	25,5
46 PRÄSTGÅRDEN 2:1	TÄBY	Täby	72,0
47 PRÄSTGÅRDEN 2:4	TÄBY	Täby	12,0
48 BORGBY 1:1	UPPLANDS VÄSBY	Fresta	77,5
49 FRESTA 1:1	UPPLANDS VÄSBY	Fresta	5,6
50 Frösunda prästgård 1:1	VALLENTUNA	Vallentuna	137,5
51 Frösunda Prästgård 1:2	VALLENTUNA	Vallentuna	0,1
52 VADA PRÄSTGÅRD 1:1	VALLENTUNA	Össeby	238,3
53 VALLENTUNA PRÄSTGÅRD 1:1	VALLENTUNA	Vallentuna	127,7
54 ÖSSEBY-GARNS PRÄSTGÅRD 3:6	VALLENTUNA	Össeby	219,5
55 PRÄSTGÅRDEN 1:1	VÄRMDÖ	Värmdö	247,0
56 PRÄSTGÅRDEN 1:68	VÄRMDÖ	Värmdö	0,6
57 ÄNGSVIK 1:1	VÄRMDÖ	Värmdö	9,1
58 ÄNGSVIK 1:117	VÄRMDÖ	Värmdö	0,4
59 PRÄSTGÅRDEN 1:1	ÖSTERÅKER	Österåker-Östra Ryds	392,2
60 RYDBOHOLM 2:59	ÖSTERÅKER	Österåker-Östra Ryds	2,0
61 STAVA 4:201	ÖSTERÅKER	Österåker-Östra Ryds	382,1
62 UBBY 2:1	ÖSTERÅKER	Österåker-Östra Ryds	193,6

*Fastigheten är upplåten med tomträtt

TOTALT 4 653,4

Prästlönetillgångar i Stockholms Stift

FASTIGHETER INOM STOCKHOLMS STIFT

ÅRSREDOVISNING 2015 ÄR PRODUCERAD AV STOCKHOLMS STIFT
GRAFISK FORM, REPRO OCH TRYCK: INEKO AB

FOTO OMSLAG: MAGNUS ARONSON
FOTO INLAGA: MAGNUS ARONSON (s. 2, 14, 16), GUSTAV HELLSING/IKON (s. 29, 39, 52), MATTON IMAGES (s. 44),
KRISTINA STRAND LARSSON (s. 47)

STOCKHOLMS STIFT
BOX 16306, 103 25 STOCKHOLM
TEL: 08-508 940 00
FAX: 08-24 75 75
E-POST: sthlm.stift@svenskakyrkan.se
WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/STOCKHOLMSSTIFT